ҒЎЗА ПАРВАРИШИДА ҲАР БИР КУН ҒАНИМАТ!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 160 (8400). ● 24 август, 1984 йил ЖУМА Баҳоси 3 тийин.

СЎЗ — ТАЖРИБАКОРЛАРГА

МАРРА — ҚИРҚ БЕШ ЦЕНТНЕР

Яқинда бўлимимизга мусобақадош 6-бўлим пахтакорларидан иборат ўзаро текшириш бригадаси аъзолари келишди. Улар ҳамма бригадаларда ғўза парваришининг бориши, ҳосил йиғим-теримига тайёргарлик билан танишдилар. Текшириш якунларига бағишлаб ўтказилган йиғилишда шу бўлим бошқарувчиси, тажрибали пахтакор Ортиққул Шеронов бригадамиз деҳқонларининг ишлари хусусида ҳам анча илиқ фикрлар билдирди. Шу билан бир қаторда бригадамизда ҳали йиғим-теримга тайёргарлик ишлари суст бораётганлигини айтиб, дўстона маслаҳатлар берди.

Биз мусобақадошларимизнинг маслаҳатларидан ўз вақтида тўғри хулоса чиқариб, ғўза парваришини янада кучайтирдик. Ҳозир ғўзаларимизнинг ривожидан кўнглимиз тўқ. Мавжуд 105 гектар майдонда 45 центнерлик маррани эгаллайдиган даражада мўл ҳосил тўпланди. Шунга қарамасдан парваришни янада авж олдиряпмиз. Айниқса, тунги суғоришга алоҳида эътибор беряпмиз. Тажрибали миришкорларимиздан А. Ҳасанов, А. Назиров ва В. Хўжаевлар ҳар туп ғўзанинг сувга қонишн учун ўз постларида сергак турибдилар.

Куни-кеча бригадамиз аъзолари билан навбатдаги ишларни қандай ташкил этиш хусусида ўзаро маслаҳатлашиб олдик. Эндиликда пайкалларга ишлов беришни ана шу тадбирларимиз асосида давом эттиряпмиз. Бу эса биздан ниҳоятда катта масъулият талаб қилади. Чунки чеканкадан сўнг экин ўсишдан тўхтаб, шохлай бошлайди. Натижада эгатлар оралиғи беркилиб, ишлов бериш мураккаблашади. Бундай кезларда баъзи механизаторлар ғўза қатор ораларига чопиқ тракторини олиб киришдан чўчийдилар. Ҳосил нишоналари тўкилиб кетади, деб ўйлашади. Бироқ, тадбиркорлик билан иш юритилса, бунинг олдини олиш осонгина. Энг муҳими, ғўзаларнинг чанқашига йўл қўймаслик лозим. Чунки сувга қонган экинлар ҳосил нишоналарини ҳадеганда тўкавермайди. Иккинчидан, ишлов бериш пайтида тракторга ҳимоя воситаларини ўрнатиш мақсадга мувофиқ бўлади. Ана шундагина культиватор органлари ҳосил тугунчаларига урилмайди, уларни зарарлантирмайди. Механизаторларимиз Ином Хашев ва Дониёр Бойжоновлар бу борада анча бой тажриба тўплаганлар. Улар ҳозирги дамларда ишлов беришни ниҳоятда эҳтиёткорлик билан давом эттирмоқдалар.

Маълумки, пахта пайкаллари бегона ўтлардан яхши тозаланмаса, йиғим-терим мавсумида машиналардан юқори унум билан фойдаланишнинг имкони бўлмайди. Биз шуни ҳисобга олиб пайдо бўлган бегона ўтларни таг-томири билан йўқотяпмиз. Бу ўринда чопиқчиларимиз кетмон ишлатмаяптилар, аксинча, бегона ўтларни қўл билан юлиб ташлаяптилар.

Бригадамизда йиғим-терим ишларига тайёргарлик ниҳоясига етай деб қолди. Механизаторларимиз бугунги кунгача ўз терим агрегатларини мавсумга ҳар томонлама сифатли тахт қилиб қўйдилар. Эндиликда биз пайкаллар четларини, дала йўлларини тартибга келтириш билан шуғулланяпмиз. Бу ишларнинг барчаси бригадамизда етиштирилаётган ҳосилнинг 85 процентини машиналар ёрдамида териб олиш имконини беришига шубҳа қилмаймиз.

Биз бундан кейин ҳам дала ишларини бўшаштирмаймиз. Ғўза парваришини 15 сентябргача қизғин давом эттирамиз. Шу билан бир қаторда дефолиацияни ОВХ агрегатлари ёрдамида ўтказамиз. Ҳал қилувчи дамлар — йиғим-терим мавсумини пухта ҳозирлик билан кутиб оламиз.

Б. НОСИРХОНОВ,
Пискент районидаги «Пискент» совхози бригадаси бошлиғи.

ТАЛАБЧАНЛИК БИЛАН, ИШЧАНЛИК РУҲИДА

ҚАРШИ, 23 август. (ЎзТАГ). Қашқадарё области қудратли ишлаб чиқариш имкониятларига эга, шу сабабли у халқ хўжалигининг кўпгина тармоқларида олдинги марраларга чиқиб олиши мумкин. Аммо ҳали бу имкониятлардан тўла-тўкис фойдаланилаётгани йўқ. Область партия ва совет активларининг, саноат корхоналари, қурилишлар, колхоз ва совхозлар раҳбарларининг бугунги кенгашида мана шундай хулосага келинди. Кенгашда область меҳнатчилари юбилей йилининг юксак социалистик мажбуриятларини қандай бажараётганликлари кўриб чиқилди. Область партия комитетининг биринчи секретари Н. Т. Туробов доклад қилди.

Сўзга чиққан кишилар Қашқадарё халқ хўжалиги тармоқларида вужудга келган аҳволни таҳлил этиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумида ва область партия комитетининг пленумида кўрсатиб ўтилган камчиликлар суст тугатилаётганлигини таъкидладилар. Саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг кўпгина резервлари дуруст ишга солинмаяпти.

Терим кампаниясига тайёргарлик кўришга кенгаш қатнашчилари катта эътибор беришди. Кўпгина хўжаликларнинг деҳқонлари техника ва сув ресурсларидан оқилона фойдаланишга эришмоқдалар, мўл ҳосил тўпламоқдалар. Аммо ғўзаларнинг қовжираб қолишига йўл қўяётган колхоз ва совхозлар бор. Областда пахтани машинада теришга тайёргарлик даражаси кўнгилдагидек эмас.

Пахта тозалаш саноатидаги ишларнинг аҳволи хусусида жуда ташвишланиб гапирилди. Бу соҳада пахта тайёрлаш ва қайта ишлашни ташкил этишдаги яроқсиз системанинг оқибатлари ҳамон сезилиб турибди. Партия ташкилотлари, хўжалик раҳбарлари бу тармоққа янги ташкилий структурани жорий этиш туфайли вужудга келаётган имкониятлардан тўла-тўкис фойдаланиш учун ҳали кўп иш қилишлари керак.

Нотиқлар саноат, қурилиш, транспорт, савдо ва маиший хизмат ишидаги катта камчиликларни кўрсатиб ўтдилар. Шаҳрисабз, Ғузор, Қарши, Косон, Ульянов районлари корхоналарининг иши қаттиқ танқид қилинди. Шу камчиликлар оқибатида область маҳсулот реализация қилиш етти ойлик планини бажармади, корхоналар эса меҳнат унумдорлигини ошириш планини уддалай олмади. Йил бошидан бери 7,4 миллион сўмлик асосий фондлар ишга туширилмай қолди, 10,4 миллион сўм капитал маблағ кам ўзлаштирилди. Уй-жой, социал-маданий-маиший объектларни ишга туширишнинг аҳволи ҳамон ташвишли бўлиб турибди.

Йил охиригача жуда оз вақт қолди. Ҳамма ишлаб чиқариш резервларини ишга солиш, ҳосил бўлган қарздорликни тугатиш энг муҳим вазифадир. Корхоналарни техника билан қайта қуроллантиришга, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришни яхшилашга жиддий эътибор бериш керак. Бу масалалар партия комитетларининг, совет, касаба союз ва комсомол органларининг, хўжалик раҳбарларининг диққат марказида туриши керак. Хотиржамликка ва бўшашувчанликка йўл қўйиб бўлмайди, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларининг тажрибасидан кенг фойдаланиш зарур.

Қашқадарё областининг меҳнатчилари, деб таъкидлашди нотиқлар, планда белгиланган ҳамма топшириқларни ва олинган мажбуриятларни шараф билан бажаришни, Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартиясининг 60 йиллигини муносиб кутиб олишни ўзларининг энг муҳим вазифалари деб биладилар.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев нутқ сўзлади.

Меҳнат Қизил Байроқ ордени кавалери Шойим Қўзибоев бошлиқ бригада Бекобод районидаги А. Мавлонов номли совхознинг юқори ҳосилли коллективларидан ҳисобланади. Бригада деҳқонлари юбилей йилида ҳосилдорликни 50 центнерга етказишга қатъий қарор қилишган. Самарали меҳнат туфайли пайкалларда мўл ҳосил учун мустаҳкам пойдевор яратилди.

Суратда: бригада бошлиғи Ш. Қўзибоев (чапдан иккинчи) сувчилар А. Ботиров, О. Жабборов ва механизатор А. Раҳмоновлар билан ғўза парваришининг бориши ҳақида суҳбатлашмоқда.

ЎзТАГ фотоси.

ИЛҒОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

Тошкент область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитети мева-сабзавот маҳсулотлари, картошка етиштиришни кўпайтириш ва давлатга сотиш ҳамда ҳосилдорликни ошириш юзасидан районлар, совхозлар ва колхозлар ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1984 йил 15 августгача бўлган якунларини кўриб чиқдилар.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи **Янгийўл районига** (район партия комитетининг секретари Алиқулова, район ижроия комитетининг раиси Қодиров, район комсомол комитетининг секретари Умаров, қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси Шамсиев, РАПО Советининг раиси Исоқов, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш ва сифати бўйича бош давлат инспектори Назаров ўртоқлар) берилди. Бу районда давлатга барча турдаги сабзавот сотиш йиллик плани 35,2 процент, картошка сотиш плани 97 процент, хўл мева сотиш плани 28,7 процент, узум сотиш плани 4,5 процент, полиз маҳсулотлари сотиш плани 25,9 процент бажарилган ва август ойининг биринчи ярмида сабзавот тайёрлашда йиллик планга нисбатан 6 процент, картошка тайёрлашда 21,5 процент, хўл мева тайёрлашда 17,6 процент, узум тайёрлашда 4 процент, полиз маҳсулотлари тайёрлашда 17,2 процент ўсишга эришилган.

Байроқ Ғалаба районидан олиб берилади.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи Бўстонлиқ районидаги **«Хўжакент» совхозида** (директори Унаров, партия комитетининг секретари Раҳмонов, касаба союз комитетининг раиси Йўлдошев, комсомол комитетининг секретари Эргашев ўртоқлар) қолдирилди. Бу совхозда давлатга барча турдаги сабзавот сотиш йиллик плани 64,4 процент, картошка сотиш плани 111,3 процент, хўл мева сотиш плани 27,1 процент бажарилган ва август ойининг биринчи ярмида сабзавот тайёрлашда йиллик планга нисбатан 13,1 процент, картошка тайёрлашда 60,5 процент, хўл мева тайёрлашда 10,1 процент ўсишга эришилган.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи Тошкент районидаги **К. Маркс номли колхозга** (раиси Акбаров, партия комитетининг секретари Усмонов, касаба союз комитетининг раиси Қорабоев, комсомол комитетининг секретари Саидов ўртоқлар) берилди. Бу колхозда давлатга барча турдаги сабзавот сотиш йиллик плани 100,2 процент, картошка сотиш плани 101,7 процент, хўл мева сотиш плани 11,8 процент, узум сотиш плани 4,1 процент бажарилган ва август ойининг биринчи ярмида сабзавот тайёрлашда йиллик планга нисбатан 13,2 процент, картошка тайёрлашда 27,6 процент, хўл мева тайёрлашда 2 процент, узум тайёрлашда 3,6 процент ўсишга эришилган.

Область план бўлимига социалистик мусобақа илғорларига сотиш учун Янгийўл районига, Бўстонлиқ районидаги «Хўжакент» совхозига, Тошкент районидаги К. Маркс номли колхозга биттадан енгил автомашина ажратиш топширилди.

МУСОБАҚА КУНДАЛИГИ

ОРТИҒИ БИЛАН БАЖАРИЛМОҚДА

Чирчиқ пойабзал фабрикасида меҳнатни ташкил этишнинг самарали усули — бригада пудрати асосида иш юритиш қувончли натижаларни бермоқда. 38 бригадага бирлашган 850 ишчи бу истиқболли усулда актив фаолият кўрсатиб, белгиланган топшириқларни муваффақиятли бажаришга эришмоқдалар. Йилнинг ўтган даври мобайнида бу ерда ишлаб чиқаришнинг барча кўрсаткичлари анча ортди.

Бу ютуқларнинг таъминланишида ишчилар ўртасида социалистик мусобақанинг тобора авж олдирилаётганлиги муҳим роль ўйнамоқда. Ҳар бир ишчи-хизматчи меҳнат беллашувида фаол иштирок этиб, пешқадамлар сафида бўлишга астойдил ҳаракат қилмоқда. Айниқса, Ҳурмат белгиси ордени нишондори Галина Кузнецова етакчилик қилаётган бригада ишчилари зиммаларига юклатилган топшириқларни ортиғи билан бажариб, илғорликни қўлдан бермай келишяпти.

Ҳ. ЖАМОЛИДДИНОВА.

МАҲСУЛОТ ТОПШИРИШ ҚИЗҒИН

Оржоникидзе районидаги «Қибрай» совхоз-заводи деҳқонлари эл маъмурчилиги йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар. Шу кунларда совхоз боғ-роғларига йўлингиз тушса, ҳалол меҳнат эвазига етиштирилган мўл-кўл ҳосилни йиғиштириб олиш, пешма-пеш эл дастурхонига тортиқ қилиш ишлари авж олдириб юборилганлигининг гувоҳи бўласиз. Бу борада, айниқса. Бойтўра Усмонов бошчилик қилаётган бригада аъзолари пешқадамликни қўлдан беришмаётир. Беш йиллик планни тўрт йилда бажариш ташаббуси билан чиққан бригада соҳибкорлари 30 гектар токзордан 700 тонна ҳосил олиш йўлида самарали меҳнат қилдилар. Барча агротехник тадбирлар ўз вақтида амалга оширилди. Маткарим Одилов, Норинбой Ўктамов, Носир Ҳакимов, Турдигул Сайфуллаева сингари бригада аъзоларининг ғайрат-шижоатлари туфайли мўл ҳосил етиштирилди.

А. ҲАЙДАРОВ.

МЕҲНАТ БЕЛЛАШУВИ АВЖИДА

Ўн биринчи беш йилликнинг тўртинчи йили планларини муваффақиятли амалга ошириш учун курашаётган Ўрта Чирчиқ районидаги «Юбилейний» қурилиш конструкциялари комбинати ишчи-хизматчилари ўртасида ўзаро меҳнат беллашувлари тобора авж олмоқда.

Ўтган ойлар мобайнида бу ерда 2 миллион 160 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиб, буюртмачиларга етказиб берилди. Бу етти ойлик планда назарда тутилгандан 16 минг сўм кўпдир. Шу билан биргаликда маҳсулот реализация қилиш плани ҳам анча ошириб бажарилди. Ўзининг фидокорона меҳнати билан коллектив ютуқларини янада салмоқли бўлишини таъминлаб келаётган Роман Ким, Тамара Қолдибоева, Афанасий Ким, Қурбонгул Ракишева сингари кўплаб мусобақа пешқадамлари бу ютуқларга муносиб ҳиссаларини қўшдилар.

Р. АҲМАДАЛИЕВ.

БАРАКА ЙЎҚ ИШДА, НИМА ҚИЛАСИЗ ҚИШДА?

ЧОРВАЧИЛИК ем-хашакдан бошланади. Қаерда мўл ва сифатли озуқа жамғарилса, ўша ерда зарбдор тармоқ жадал ривожланади. Айниқса, бу йилги шароитда озуқакорлардан талаб янада катта. Чунки йил анча қуруқ келиб, табиий ўт-ўланлар яхши ўсмади. Шунинг учун суғориладиган майдонларнинг ҳар қаричидан самарали фойдаланиб, озуқа экинларидан мўл ҳосил олишга эришиш керак. Биз яқинда Коммунистик районида бўлиб, район хўжаликларида қишловга тайёргарликнинг қандай бораётганлиги билан танишдик.

Аввало рақамларга мурожаат қилайлик. 1984 йилда районда топшириқ бўйича 45 минг тонна дағал озуқа, жумладан 8 минг тонна сенаж, 14 минг 700 тонна беда пичани, 5300 тонна табиий ўт пичани, 17 минг тонна сомон ва бошқа турдаги озуқалар, 1700 тонна ўт уни тайёрланиши белгиланган. Амалда-чи? Амалда район бўйича ҳозиргача атиги 14,5 минг тонна дағал хашак тайёрланди. Сенаж, беда пичани ва бошқа турдаги озуқалар тайёрлаш ҳам анча орқада. Тўғри, райондаги бир қатор хўжаликларда бу соҳада яхши ишлар қилинмоқда. Масалан, «Правда», «Политотдел», «Ленинский путь», Свердлов номли колхозларда ҳозиргача йиллик планнинг 60—70 проценти миқдорида ем-хашак жамғарилди. Силос бостириш плани 100—115 процентга адо этилди.

Лекин райондаги ҳамма хўжаликларда ҳам иш ана шундай ташкил этилмаган. Биз «Ўзбекистон» колхозида бўлганимизда бу соҳада ҳали кўпгина камчиликларга йўл қўйилаётганлигининг гувоҳи бўлдик. Бу хўжаликда шу кунгача дағал озуқа тайёрлаш йиллик топшириқдагигига нисбатан 22 процентга бажарилибди, холос.

— Буни қандай изоҳлаш мумкин? — сўраймиз колхоз бош зоотехниги Ин Дюн Кимдан.

— Биласизми? — дейди у бизга, — топшириқдаги рақамларни хўжалигимизда бажариш имконияти йўқ. Лекин биз ўзимиз етиштираётган озуқаларни мутахассислар билан ҳисоблаб чиқиб, қишловга бемалол етишини аниқладик.

Бош зоотехникнинг жавобида озгина бўлса ҳам мантиқ бор деб ҳисоблайлик, лекин 1983 йилнинг шу давридагига нисбатан 3151 тонна кам дағал хашак тайёрланганлигини, бошқача қилиб айтганда ўтган йили колхозда 2200 тонна сенаж бостирилгани ҳолда бу йил бир килограмм ҳам тайёрланмаганини, топшириқдаги 600 тонна табиий ўт пичанининг мутлақо жамғарилмаганини ёки 2230 тонна ўрнига бор-йўғи 8 тонна сомон ва бошқа турдаги озуқалар бостирилганлигини қандай таърифлаш мумкин?

— Очиғини айтганда, ўтган йилги рақамларимиз нореал эди, — дейди бош зоотехник. — Масалан, колхозимизда қарийб уч йилдан буён амалда 1 тонна ҳам сенаж тайёрланаётгани йўқ. Биз қорамолларга кўклай ҳолда едирилаётган озуқани сенаж ҳисобига ёзаётган эдик...

Ҳа, бош зоотехникнинг аччиқ ҳақиқатни очиқ айтишдан бошқа иложи қолмаган эди. Лекин текширишлар хўжаликда мўл ва сифатли озуқа етиштириш имконияти борлигини кўрсатди. Масалан, 236 гектар ердаги эски бедазордан 200 центнердан хашак тайёрланиши керак. Амалда эса тўрт ўримдан кейин бор-йўғи 120 центнердан хашак олинган, холос. Янги бедазорлар ҳосилдорлиги эса бундан ҳам паст. Ахир август охирлаяпти, беданинг яна икки ўрими қолди. Шунинг учун улардан ҳар томонлама кўпроқ хашак тайёрлашга эришиш керак.

Колхозда витаминли ўт уни ишлаб чиқариш ҳам ниҳоятда ёмон аҳволда. Ҳозиргача пландаги 210 тонна ўрнига бир килограмм ҳам ўт уни тайёрланмабди.

— Ўт уни тайёрловчи АВМ агрегатини ишга туширдик, — дейди Ин Дюн Ким. — Ҳадемай бу соҳадаги ишимиз юришиб кетади.

Бош зоотехникнинг бу сўзларига ҳам ишониш қийин. Чунки колхозда беда пичани тайёрлаш ниҳоятда орқада бораётган бир пайтда қандай қилиб ўт уни тайёрлашга хом ашё ажратилади. Бу ҳам майли-я, маълум бўлишича, колхозга келтирилган АВМ агрегати тўрт йилдан буён бекор турар экан. Сабабини суриштирсак, арзимаган баҳоналарни айтишди. Бунинг устига устак фермада ариқ ва зовур бўйларидан ўриб келтирилган қамиш ва бошқа ўтлардан КДУ агрегатида ўт уни тайёрлашга киришилибди. Бу агрегат ёрдамида тайёрланган маҳсулотда қорамоллар учун зарур бўлган витаминлар бўлмаслиги табиий. Чунки бу механизм фақатгина хашакни озуқа цехига майдалаб беришга мослаштирилган.

Карл Маркс номли колхозда ҳам ем-хашак тайёрлашда графикдан орқада қолинмоқда. Рақамлар шуни кўрсатмоқдаки, колхозда топшириқдаги 2450 тонна ўрнига атиги 548 тонна дағал хашак тайёрланган. Бу хўжаликда ҳам энг сервитамин бўлган ўт уни тайёрлашга эътибор берилмаяпти. Улар мавсумда 120 тонна ўт уни ишлаб чиқаришлари лозим бўлгани ҳолда ҳозиргача бир тонна ҳам тайёрлашмаган.

— Биз бир неча марта тегишли ташкилотларга АВМ агрегатини жиҳозлаб беришни илтимос қилдик, — дейди колхоз бош зоотехниги Исаак Александрович Ким, — лекин улар ўз вақтида келишмади. Шунинг учун бу агрегатни муддатида ишга туширолмадик.

Қизиқ, колхозда бу агрегатнинг келтирилганлигига уч йил бўлибди-ю, ҳалигача ишга туширишолмабди. Бизнингча, бу баҳона, холос. Агар хўжалик раҳбарлари ўт уни чорва молларининг қишлик рационидаги муҳим озуқа турларидан бири эканлигини, у сигирлар сутини кўпайтиришини, бўрдоқига боқиладиган молларнинг жадал семиришини таъминлашини билганларида бундай ўринсиз гапларни айтишмаган бўларди.

Биз сафаримиз сўнггида районда озуқа тайёрлашда юз бераётган аҳволни шарҳлаб беришни район агросаноат бирлашмаси бош зоотехниги Владимир Кимдан илтимос қилдик.

— Районимизда бирон йил ҳам ем-хашак етмай қолган эмас, — хотиржам сўз бошлади В. Ким. — Албатта, бизда топшириқдаги озуқани тайёрлаш имконияти йўқ. Лекин барча етук мутахассислар, хўжалик раҳбарлари билан ҳисоблаб чиқдик. Агар бу йил 32 минг тонна дағал хашак тайёрласак, бемалол қишдан чиқиб оламиз.

— Айтингчи, ўтган йилнинг шу даврида районда 38 минг тонна дағал хашак тайёрланган экан. Бу йил эса, аксинча, бу рақам 15 минг тоннага ҳам етмабди. Қолган давр ичида белгиланган мақсадга эришиш учун имконият борми?

— ...Ҳаракат қиламиз, менимча районимизда қишловга етарли миқдорда озуқа жамғарилади...

Йўқ, бу сўзлар билан мақсадга эришиб бўлмайди. Унга қарата «барака йўқ ишда, нима қиласиз қишда» дегимиз келди.

Ҳали ҳам кеч эмас, бутун имкониятларни тўлароқ ишга солиш керак. Бедазорларга қаровни ҳар томонлама кучайтириш, ўримдан сўнг албатта озиқлантириб, суғориш ҳамда бошқа озуқа экинларидан юқори ҳосил етиштиришга эришиш керак. Ана шундагина районда қишловга пухта тайёргарлик кўрилади. Ҳадемай, қишлов ҳам бошланади. Шунинг учун белгиланган тадбирларнинг бажарилишини тезлаштириш керак. Бу борада Коммунистик райони чорвадорлари етарли тажриба ва имкониятга эгадирлар.

Ф. МУҲИДДИНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ЕМ-ХАШАК ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИНИ ТЕКШИРАМИЗ

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ҲИСОБОТ ВА САЙЛОВЛАР

ТАЙЁРГАРЛИК ПУХТА БЎЛМАГАЧ...

Партия группалари ва цех партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишлари давом этмоқда. Йиғилишларда партия XXVI съезди, Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь, 1984 йил февраль ва апрель Пленумлари қарорлари, ўртоқ К. У. Черненконинг кўрсатмалари ва тавсиялари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми, область партия комитетининг IV пленуми қўйган вазифалар ҳаётга қандай татбиқ этилаётганлиги устида гап бормоқда.

Кўпгина йиғилишларда партия ташкилотларининг ташкилотчилик, идеологик, сиёсий-тарбиявий иш услуби ва методини янада такомиллаштириш, партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш, топширилган иш учун коммунистлар масъулиятини ошириш соҳасидаги вазифалар диққат-эътиборда бўлмоқда.

Тошкент тўқимачилик комбинати пардозлаш фабрикасининг контроль-браклаш участкаси цех партия ташкилотининг бўлиб ўтган йиғилишида коммунистларнинг авангардлик ролини бутун чоралар билан ошириш, камчиликларга қарши ўт очиш лозимлиги алоҳида уқтирилди. Йиғилишда Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари С. М. Нестеренко нутқ сўзлади.

«Узбексельмаш» бирлашмаси 10-цехининг механика участкаси, «Тошкент трактор заводи» бирлашмаси 26-цехининг 5-участкаси, Ўрта Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхоз механика устахонаси, Бўстонлиқ районидаги «Хўжакент» совхози 2-бўлими сут-товар фермасининг партия группаларида, «Главташкентстрой» 8-трести аппарати, Калинин районидаги «Партия XXI съезди» совхози 2-бўлими, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва иссиққа чидамли металлар комбинати ремонт-механика цехи, «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси темир йўл цехи, Бекобод умумий овқатланиш трести, «Средазкабель» бирлашмасининг 20-цехи, Оржоникидзе районидаги «Қибрай» совхоз-заводининг 4-бўлими, «Главташкентстрой» транспорт ишлаб чиқариш бирлашмасининг 6-автотранспорт корхонаси ва бошқа цех партия ташкилотларининг ҳам ҳисобот-сайлов йиғилишлари бўлиб ўтди.

Афсуски, бир қатор йиғилишларга олдиндан пухта ҳозирлик кўрилмаганлиги энди маълум бўлиб қолаяпти. «Главташкентстрой» 8-трести аппарати цех партия ташкилоти секретари Р. А. Потемкинанинг ҳисобот доклади ўн минутга ҳам бормади. Унда қурилишдаги аҳвол, коммунистлар фаолияти, идеология ишлари таҳлил қилинмади. Ишлаб чиқаришда йўл қўйилаётган камчиликлар, моддий-техника таъминотидаги узилишлар, меҳнат ва давлат интизомининг бузилиши сабаблари очиб берилмади. Сўзга чиққан коммунистлар ҳам ўзларича ҳисоб беришдан нарига ўтмадилар. Трест раҳбарлари адресига бирорта ҳам танқидий гап айтилмади. Партия ташкилоти иш услубини такомиллаштириш, кадрлар билан ишлаш, интизомни мустаҳкамлашга қаратилган таклиф ва мулоҳазалар билдирилмади.

«Средазкабель» бирлашмаси 20-цехи партия ташкилоти секретарининг докладида ташкилий-партиявий, сиёсий-тарбиявий ишлар шунчаки тилга олинди. Асосан хўжалик масалалари устида тўхталди. Сўзга чиққан коммунистлар ҳам фақат хўжалик ишларидан гапиришди. Партия бюроси аъзолари фаолияти, партия ташкилотининг жамоат ташкилотларига раҳбарлиги устида гап ҳам бормади. Буларнинг ҳаммаси ҳисобот докладини тайёрлашга бир томонлама ёндашилганлигини кўрсатиб турипти. Шунга ўхшаш нуқсонлар «Узбексельмаш» бирлашмаси 10-цехи механика участкаси партия группасининг йиғилишида ҳам кўзга яққол ташланиб турди.

Тўғри, бир қатор йиғилишларда коммунистлар ўзларининг танқидий фикр ва мулоҳазаларини атрофлича баён этдилар. Жумладан, Калинин районидаги «Партия XXI съезди» совхози 2-бўлими цех партия ташкилоти йиғилишида партияга қабул қилиш, кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш ишларини такомиллаштириш, коммунистларнинг Устав талаблари ва партия топшириқларини қандай бажараётганликлари юзасидан ҳисоботларини тинглаб бориш зарурлиги уқтирилди.

«Электрохимпром» бирлашмаси темир йўл цехи коммунистлари эса ишчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш, умумий овқатланиш корхоналари ишини такомиллаштиришга ёрдам берувчи таклифларни ўртага ташладилар. Партия комитетлари танқидий фикр ва мулоҳазаларни умумлаштириб, уларнинг бажарилиши устидан пухта назорат ўрнатишлари керак.

Ж. НОСИРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ПОЙТАХТИНИНГ ҚАНОТИ

● Республикамизда аҳолига авиация хизмати кўрсатиш ишлари янада яхшиланиб бормоқда. Ҳар куни Тошкентдан иттифоқимизнинг турли шаҳарларига минглаб пассажирлар жўнамоқда. Ил-86, Ил-62, ТУ-154 замонавий ҳаво лайнерларида улар ўз манзилларига тез етиб олмоқдалар.

● Суратларда: Ил-86 аэробусининг бортпроводниклари (чапдан ўнгга) Д. Евдокимова, Н. Митюшкова ва бортпроводниклар бригадири А. Аҳмедова; (пастда) Ил-86 аэробусининг эскадриля штурмани Х. Канцурин (чапдан) учувчилар отряди командири ўринбосари У. Ғозиназаров, бортинженер С. Қурбонов, кема командири А. Дьяченко, ёрдамчи учувчи З. Файзиевлар навбатдаги учиш олдидан.

Ф. Казанцев фотолари. (ЎзТАГ).

24-НАШРИ ЧОП ЭТИЛДИ

«Партия ходимининг справочниги» йигирма тўртинчи нашри чиқарилди. Унга 1983 йил январидан декабригача бўлган даврдаги КПСС Марказий Комитети Пленумларининг материаллари, КПСС Марказий Комитетининг қарорлари, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлислари тўғрисидаги ахборотлар, КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қарорлари, СССР Олий Совети Президиумининг қонунлари, фармонлари, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитети пленумларининг қарорлари киритилган.

Справочникни Сиёсий адабиёт нашриёти чиқарди.

(ТАСС).

Тошкент тўқимачилик комбинатининг 3-тўқувчилик фабрикаси коллективи эришаётган ютуқларга корхона мастер ёрдамчиси Эргаш Аҳмедов ҳам салмоқли ҳисса қўшмоқда. У ўз участкасидаги тўқув дастгоҳларини юқори унум билан ишлатилишини тўла таъминламоқда.

Суратда: Эргаш Аҳмедов навбатдаги смена бошланиши олдидан тўқув станокларини кўздан кечирмоқда.

В. Сироткин фотоси.

Унумдорликни ошириб, таннархни камайтирамиз

РЕЗЕРВЛАР ЭСА БОР

«ТАШОБЛМЕЛИОВОДСТРОЙ» бошқармаси коллективи кейинги вақтларда бир маромда ишламоқда. Давлат планлари асосий техник-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича тўла ва зиёдаси билан адо этиляпти.

Бошқарма коллективи меҳнат унумдорлигини пландагидан ташқари 1 процент ошириш, маҳсулот таннархини қўшимча 0,5 процент камайтириш юзасидан бошланган умумхалқ ҳаракатида фаол қатнашмоқда. Белгиланган ана шу марраларни эгаллаш учун бир қанча ташкилий чоралар ҳам кўрилди. Ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берилди. Прогулчиларга, дангасалар ва ишёқмасларга қарши кескин кураш олиб борилмоқда. Улар кўпчилик олдида изза қилинадиган бўлди. Бундай чоралар интизомни ва уюшқоқликни мустаҳкамлашга сезиларли даражада ижобий таъсир кўрсатди. Оқибатда ишчи кучи қўнимсизлиги анча камайди.

Бошқарма бунёдкорларининг фидокорона меҳнати туфайли ярим йиллик яхши кўрсаткичлар билан якунланди. Пудрат бўйича 10 миллион сўмликдан ортиқ қурилиш-монтаж ишлари бажарилди ёки план 5,2 процент ортиғи билан адо этилди. Шу ойлар мобайнида янги ерларни ўзлаштириш, суғориладиган экин майдонларининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва текислаш юзасидан катта ҳажмдаги ишлар амалга оширилди.

Қишлоқ хўжалик оборотига киритилган янги экин майдонлари 342 гектарни ташкил этди. Бу планда назарда тутилганидан ўнларча гектар кўпдир. Суғориладиган ерларни қайта текислаш бўйича белгиланган топшириқ ҳам ортиғи билан дўндирилди. Ҳаммаси бўлиб 1033 гектар ер капитал текисланди. Бу ярим йиллик давлат плани 161,4 процент қилиб бажарилди демакдир. Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш бўйича янада кўпроқ иш қилинди. Бу соҳа плани деярли 180 процент қилиб адо этилди. Мелиоратив ҳолати яхшиланган жамики экин майдонлари 1.258 гектарни ташкил этди.

Бинокорлар қишлоқ хўжалик экинларини сув билан таъминлашни яхшилаш билан боғлиқ бўлган қатор муаммоларнинг ҳал қилинишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Уларнинг куч-ғайрати ва фидокорона меҳнати билан янги-янги об-ҳаёт йўллари пайдо бўлмоқда, мавжудлари реконструкция қилиниб, уларнинг сув ўтказиш қуввати оширилмоқда. Йил бошидан бери 4.823 гектар экин майдонини сув билан таъминлаш йўлга қўйилди. Бу кўрсаткич бўйича давлат плани эса 126,9 процент қилиб уддаланди.

Бошқарма коллективи сув хўжалиги иншоотларидан ташқари уй-жой қурилишига ҳам ёрдам бермоқдалар. Уларнинг кучи билан қишлоқ жойларида кўплаб янги уйлар қад кўтармоқда.

Коллектив бу муҳим объектлар қурилишида ҳам графикдагидан ўзиб ишляпти. Шунинг учун ярим йиллик план 100,5 процент қилиб адо этилди. Янги қурилган уйларга ўнлаб мелиораторлар оилалари кўчиб ўтиб, ҳовли тўйлари ўтказдилар.

Социалистик мусобақада пешқадамлик қилаётган коллективлар, бригадалар, айрим ишчи-хизматчилар бошқарма коллективи эришаётган муваффақиятларнинг салмоқли бўлишига ёрдам бермоқдалар. Улар ихтиёрларидаги машина-механизмлар, иш вақтидан оқилона фойдаланиш, бутун тажриба ва маҳоратларини сарфлаб ишлашлари туфайли нормани муттасил анча зиёдаси билан адо этишяпти.

Айниқса, бир беш йилликда икки беш йиллик топшириғини бажаришга аҳд қилган бунёдкорлар меҳнатидан коллектив миннатдор. Улар ўз ваъдаларининг устидан чиқиш йўлида фидокорлик кўрсатмоқдалар. Ҳозирги вақтда бошқарманинг 14 бинокори ўн иккинчи беш йиллик ҳисобига ишламоқда.

Ўн биринчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажарганлар орасида экскаватор машинистлари В. Юткин, В. Митюшкин, Ш. Зокиров, А. Лапенко, В. Лисковлар бор. Уларнинг касбдошлари В. Отченко, В. Соболев, скрейперчи З. Майдиновлар ҳам шу кунларда келгуси беш йиллик ҳисобига меҳнат қилмоқдалар. Бу азаматларнинг унумли ва сифатли меҳнати муносиб тақдирланмоқда. Улар «Ўн биринчи беш йиллик зарбдори» кўкрак нишони ҳамда СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг фахрий Дипломлари билан мукофотландилар.

Бошқарма бригадалари ўртасидаги меҳнат беллашувида Юрий Гагарин вимпели билан тақдирланган В. Севостьянов бошчилигидаги комплекс бригада пешқадамлик қилмоқда. Бу коллектив аъзолари ишлаб чиқариш топшириқларини 1,5 баравар ва ундан ҳам ошириб адо этмоқдалар. Улар объектларни тез ва соз қурмоқдалар. Илғор коллективнинг бригада пудрати асосида ишлаб орттирган тажрибаси бошқа бригадалар ўртасида кенг ёйилмоқда. Шунинг учун ҳам бундай коллективлар сони ой сайин кўпайиб боряпти. Ўнга яқин бригада пудрат асосида ишлаб, план-топшириқларини белгиланган муддатларда тўла ва сифатли бажаришга эришмоқда.

Бошқармадаги механизациялашган кўчма колонналар коллективлари ҳам ўзаро мусобақалашиш ҳақида шартнома тузиб ишламоқдалар. Бунда учинчи, тўртинчи, еттинчи колонналар коллективлари илғорликни қўлдан беришмаяпти. Улар ярим йиллик қурилиш-монтаж ишлари топшириғини ҳам 10—15 процент ортиғи билан бажардилар. Шунингдек, хўжалик ҳисобидаги 1 автомобиль корхонаси, 17- ва 19-қурилаётган корхоналарнинг бирлашма дирекциялари коллективлари ҳам социалистик мусобақада фаол қатнашиб, бинокорларнинг оғирини енгил қилмоқдалар, уларнинг меҳнат кўрсаткичлари яхши бўлишига ўзларининг ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Пешқадам коллектив совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги шонли ғалабаси 40 йиллиги шарафига бошланган 40 зарбдор ҳафталикда ҳам қатнашмоқда. Бинокорлар ўз имкониятларини ҳисобга олиб, йил охиригача пландагидан ташқари 110 минг сўмлик бунёдкорлик ишларини амалга ошириш, барча кўрсаткичлар бўйича топшириқларни узоғи билан 27 декабргача бажариш, қўшимча 60 минг сўмлик фойда олишга ваъда бердилар. Улар ана шу ваъдаларининг устидан чиқиш учун янги-янги имкониятларни ишга солмоқдалар.

— Резервлар барча ишлаб чиқариш коллективларидаги каби бизнинг бошқармамизда ҳам анчагина бор — дейди экскаватор машинисти Шариф Зокиров.— Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми ана шу имкониятларни қидириб топиб, ишга солиш муҳимлигини яна бир бор таъкидлади. Ҳақиқатан ҳам мавжуд резервлар ишга солинса меҳнатимиз натижаси янада баракали бўлади. Бунинг учун интизомни янада мустаҳкамлаш, кадрларнинг ўз вазифаларига нисбатан масъулиятини ошириш, қурилишни ташкил этишни такомиллаштириш, социалистик мусобақани янада пухта ташкил этиш лозим. Ҳозирги вақтда бизнинг бунёдкор коллективимиз шу масалаларга алоҳида аҳамият бермоқда.

Доно халқимиз сув бор жойда ҳаёт бор, дейди. Бошқарма мелиораторлари ўзларининг меҳнатлари билан ўлкамизни боғ-роғларга буркамоқдалар, янги ерларга сув чиқариб халқнинг эъзоз-эътиборига сазовор бўлмоқдалар, қишлоқ хўжалигини юксалтиришга муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Шунинг учун ҳам уларнинг бу олийжаноб мақсад йўлидаги меҳнатларида катта-катта муваффақиятлар ёр бўлишига тилакдошмиз.

Т. ШОЮСУПОВА,
Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги матбуот маркази ходими.

«ТАШИНЖСТРОЙ» трестида кўп ҳолларда қувурларни кўтариб транспортларга жойлаётган, бошқа «енгилроқ» юмушларни бажараётган тракторни учратиш мумкин. Ташқи кўринишидан бу трактор оддийларидан кескин фарқ қилади. Бу бежиз эмас, албатта. Бу пўлат машина 1966 йилнинг 26 майида челябинсклик тракторсозлар томонидан йиғилган эди. Ўша кезларда Челябинск тракторсозлари ярим миллионинчи маҳсулотни тайёрлаб, уни серқуёш республика меҳнаткашларига совға қилдилар. Шу боисдан ҳам трестдагилар уни бугунгача сақлаб келишяпти.

ТРАКТОРНИНГ ТУҒИЛГАН КУНИ

— Мен челябинскликларнинг юбилей тракторларини қабул қилиб олиш шарафига муяссар бўлган эдим,— дейди ўша йиллардаги «Узсельхозтехника» бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Х. Саидов.— Ўшанда иттифоқдош республика меҳнаткашлари «бу тракторимиз сизларга кўп йил, бенуқсон хизмат қилсин», деган илиқ гапларни айтган эдилар.

Ҳақиқатан ҳам трактор ўз шуҳрат маркасини оқлаб, ўн саккиз йилдан бери бенуқсон ишлаб келяпти.

— Албатта, бу ўз-ўзидан бўлмайди,— дейди трест инженер-механиги Р. Мавлонов.— биз уни авайлаб — асрашга, умрини узайтиришга ҳаракат қиламиз.

А. ИНСАРОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ: БУГУН ВА ЭРТАГА

Телетайп шундай хабар келтирди: Латвиянинг Колка посёлкасида «Москва» йўлдош алоқа қабул станцияси ишлай бошлади.

СССР алоқа министри В. А. Шамшиннинг ТАСС мухбири М. Горбачева билан суҳбати ана шу янгиликдан бошланди.

— Бу ҳар йили мамлакатимизда ишга туширилаётган кам қувватли минглаб станцияларнинг бири, — деди министр. — Яқин-яқинларгача узатувчи телевизион станциялар фақат мамлакатнинг аҳоли зич жойлашган районларида қурилар ва уларнинг ҳар бири ўнлаб ҳамда юз минглаб кишилар яшайдиган территорияни телевизион эшиттиришлар билан қамраб олиш имконини берарди. Эндиликда кўриб турибсизки, бундай станциялар аҳоли сийрак жойларда ҳам қурилмоқда. Давлат телевизион эшиттиришлар тармоғини ривожлантиришга маблағларни аямаётир. Масалан, аҳолиси оз бўлган кичик аҳоли пунктлари учун телеретрансляторли йўлдош алоқа қабул станциялари қурилиши бир томошабинга ҳисоблаганда минглаб, баъзан ўн минглаб сўмга тушади. Шунга қарамай телевидение аҳолиси анча сийрак районларга тобора кўпроқ кириб бормоқда.

Одам қадами етмаган жойлардаги йирик қурилишларга алоқачилар биринчилар қатори боришмоқда. Байкал-Амур магистрали трассасида ва Уренгой—Помари—Ужгород газ қувури қурилишида шундай бўлган эди. Тюмень областининг шимолий конларида шундай бўлди. Дастлабки турар-жойлар фойдаланишга топширилиши билан бир вақтнинг ўзида йўлдош алоқа қабул станциялари ишга тушди. Йирик қурилишлар районларида телевизион эшиттиришларнинг ўз вақтида ташкил этилиши ишчи кадрларни жалб этиш, қулай иш ва турмуш шароити яратиб бериш учун катта аҳамиятга эга экан, биз бунга иқрор бўлдик.

— Марказий телевидениенинг кўрсатувларини айтайлик, Арктика посёлкасидаги бир неча ўнлаб аҳоли кўриши учун ривожланган моддий-техника базаси керак.

— Бугунги кундаги телевизион техника — бу бирбири билан боғланган мураккаб техник воситалар комплексидир, улар ёрдамида телепрограммалар яратилиб, олисга узатилади, трансляция ва хонаки телевизион приёмникларда қабул қилинади.

Телекўрсатувлар моддий-техника базасининг ривожланиш даражасини узатувчи телевизион тармоқнинг ривожланганлигини кўп жиҳатдан белгилаб беради. Ҳозирги вақтда у юз минглаб радио реле, кабель, йўлдош алоқа каналлари, қарийб 500 та кучли ва беш мингта кам қувватли олиб кўрсатувчи станцияларга эга. Бунга «Орбита» йўлдош алоқанинг 90 та станцияси, уч мингдан ортиқ «Экран» ва «Москва» станцияларини ҳам қўшиш керак.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг навбатдаги мажлисида телевизион кўрсатувнинг моддий-техника базасини 1984—1990 йилларда ривожлантириш тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Мажлисда шу нарса таъкидландики, фан-техника тараққиёти ютуқлари рангли, кўппрограммали телевидениенинг ривожланиши учун янги имкониятлар очмоқда.

— Марказий телевидениенинг иккита телевизион программасини қабул қилиш географиясини кенгайтириш соҳасидаги иш қандай олиб борилаётганлиги тўғрисида муфассалроқ гапириб берсангиз.

— Кейинги йилларда аҳолига телевизион хизмат кўрсатиш сифат жиҳатдан янги даражага кўтарилди. Марказий телевидение программаларини (унинг деярли ҳамма кўрсатувлари рангли тасвирда олиб борилади) фақат мамлакат Европа қисмининг аҳолисигина эмас, шу билан бирга Сибирь, Узоқ Шарқ, Сахалин, Чукотка аҳолиси ҳам кўрмоқда. Агар илгари асосий эътибор биринчи умумиттифоқ телепрограммасини қабул қилиш географиясини кенгайтиришга қаратилган бўлса, ҳозирги вақтда Марказий телевидениенинг иккинчи программаси трансляция зонасини кенгайтириш тўғрисидаги масала ҳам турибди.

Биргина шу йилнинг ўзида мамлакатнинг 26 та аҳоли пунктида кўп программали телевизион кўрсатувларни таъминлаш учун техник воситалар жорий этилади. Улар орасида Архангельск областининг Вельск, Амур областининг Сковородино, Коми АССРнинг Усогорск, Қалмиқ АССРнинг Улан Хол пунктлари бор. Яқин кунларда Узоқ Шарқ, Камчатка, Сахалин аҳолиси иккинчи марказий программа кўрсатувларини кўриш имконига эга бўлади. Бу районларга иккинчи программа космик алоқа каналлари орқали узатилади.

Бизнинг «телеиндустрия»миз шундай маррага етиб келдики, унинг бундан буёнги ривожланиши биринчи галда сифат кўрсаткичлари билан белгиланиши керак. Яна бир қатор жиддий техник вазифаларни ҳал этишга тўғри келади. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарори билан олиб кўрсатувчи телевизион станциялар, телевидение ва радиоэшиттиришлар объектлари қуриш, кенгайтириш ва реконструкция қилишга қаратилган, йўлдош телевидение системаларини ишлаб чиқишга қаратилган комплекс тадбирлар мўлжалланмоқда. Белгиланган тадбирларни амалга ошириш, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида таъкидланганидек, мамлакат аҳолисини телевизион кўрсатувдан янада тўла-тўкис баҳраманд қилишни таъминлаш, умуман совет телевидениесининг иш савиясини оширишга имкон беради.

(«Социалистическая индустрия»дан).

ФАН БИДЪАТНИ ФОШ ЭТАДИ

«АРАШОН ИССИҚ БУЛОҒИ»

АТЕИЗМ МАВЗУИДА

Турли бидъатлар ва хурофотлар қандай пайдо бўлган? Улар нима учун ҳамон яшаб келади? Бунинг асосий сабаби — одамларнинг ўз вақтида билими етишмаганлиги учун табиатдаги «мўъжизали» ҳодисалар ва даҳшатли стихияларнинг туб моҳиятини тўла-тўкис англаб ололмаганликларидадир. Бир вақтлар даҳшатли вулқонларнинг ер остидан отилиб чиқишидан ваҳимага тушган кишилар уни олов худоси— вулқон деб атаганлар. Қуёш ёки Ой тутилса жом чалинган. Чунки гўё шу пайт Қуёшни ва тутилган Ойни аждаҳо ютармиш, жом садосини эшитса, қўрқиб қочармиш ва ҳакозо.

Ангрен супасимон тоғида жойлашган Арашон булоғи ҳақида ҳам уйдирма мишмишлар юради.

Ангрен шаҳридан Қамчиқ довони томон борар экансиз, йўл Чирчиқ дарёси устидан ўтган кўприк олдида чапга томон бурилади. Йўлдан аста-секин кўтарилиб, денгиз сатҳидан 2000—2500 метр баландликда жойлашган, атрофи яна ҳам баланд Чотқол Қурама тоғлари билан ўралган супасимон текисликка чиқасиз. Бу жойлар сўлим яйлов, ҳавоси салқин хушманзара воҳадир. Шу воҳа ўртасида ҳарорати 30 даражали иссиқ сувли булоқ жойлашган ва у Арашон номи билан машҳурдир. Унинг суви иссиқ ва шифобахш бўлгани учун шайхлар булоқни «муқаддас» деб эълон қилганлар. Арашон булоғига турли бидъат ва хурофот тарқатувчиларнинг уйдирмаларига ишонувчан зиёратчилар келиб турадилар. Улар шифо топаман деб, шайхларга назир-ниёзлар берадилар. Ваҳоланки, улар бу шайхлар дуосидан эмас, балки шифобахш Арашон булоғида чўмилиб, ҳамда унинг сувидан ичиб айрим хасталикларидан фориғ бўладилар.

Кишини ҳайратда қолдирадигани шундаки, ёз чилласида атрофда ҳарорат 10—15 даража бўлганда Арашон булоғининг иссиқлиги 30 даражадан ошади. Аммо у оддий иситилган сувдан таркибида магний, калий натрий сингари турли кимёвий моддаларга бойлиги билан фарқ қилади.

Арашон булоғи шайхлар даъво қилаётганидек «муқаддас»ми ёки унинг жумбоқларини табиатнинг ўзига хос объектив қонуниятларидан излаш керакми?

Арашон иссиқ булоғининг «мўъжиза»сини билиш учун аввало сайёрамиз — Ернинг ички ҳарорати ҳақида сўз юритишга тўғри келади. Буни геотермика фани ўрганади. «Гео» — ер, «термо» — ҳарорат, иссиқлик сўзидан олинган.

Планетамиз ҳаво ва сув қатламидаги иссиқлик асосан қуёш ҳароратининг ер шари бўйлаб ҳар хил тарқалишидан пайдо бўлади. Ер сатҳи баланд-паст шаклда бўлганлиги, доимо ўз ўқи ва Қуёш атрофида айланиб турганлиги туфайли уни қуёш нурлари бир текисда иситмайди. Иссиқлик Ернинг ҳаво ва сув қатламидан, ҳатто унинг қаттиқ қобиғидан ҳам ўтади. Лекин бу бир тарзда бўлмайди. Биринчидан, денгиз сатҳи ҳар 100 километр юқорига кўтарилганда ҳарорат 0,5 даражага пасаяди. Иккинчидан, ер сатҳининг ўсимликлар билан қопланганлиги, ундаги ҳаво ва сув оқимлари ҳам ер ичига иссиқликнинг ўтишида катта роль ўйнайди.

Кўп йиллик кузатишлар Қуёшдан келадиган иссиқлик Ернинг қаттиқ қобиғига бир текис ўтиб бормаслигини кўрсатди. Баъзи жойларда ўзгармайдиган йиллик ўртача ҳарорат 2 метр чуқурликда, бошқа бир жойда 35 метр чуқурликда учрайди. Масалан, Париж обсерваториясида 100 йил мобайнида 28 метр чуқурликда термометр +11,83, Москвада 1882 йилдан бери эса 20 метр чуқурликда +4,2 даражани кўрсатган. Обь дарёси этагидаги 275 метр чуқурликда эса ҳарорат доимо —3,7 даража бўлган.

Ер қобиғининг ичкарисидан ҳарорат бир хил бўлган жойдан Ернинг марказига томон йўналганда ҳарорат 1 даражага ошадиган ўртача чуқурлик Ернинг геометрик босқичи деб аталади. Бу ернинг турли жойи ва чуқурлигида турлича бўлади ва 5 метрдан 150 метргача етади. Масалан: Шимолий Кавказда — 12, Донбассда —32,2, Кривой Рогда —112,5 метрдир. Вулқонлар отилиб турадиган жойларда эса бу 2—3 метрни ташкил қилади. Ер геометрик босқичининг ўртача миқдори 33 метр, деб қабул қилинган.

Ер ичида ҳарорат бир хилда бўлган жойдан Ер марказига томон борилган сари ҳар 100 метрда ошиб борадиган даража миқдори геотермик градиент деб аталади. Бу миқдор ҳам Ернинг турли жойида ва чуқурлигида турлича бўлади: чунончи бу миқдорнинг турли хилда бўлишини шахтада, ер каваклари — скважиналар, тоннель ва артезиан қудуқларида аниқ сезиш мумкин.

Шартли қабул қилинган бу геотермик босқич ҳар 33 метрда + 1 даражадан ортиб борса, 100 километр чуқурликда ҳарорат 3000 даражага етади. Бундай иссиқликда ҳар қандай тоғ жинслари эрийди, ҳатто улар газга айланади. Отилиб турган вулқон лавасининг температураси 1060 дан 1180 даражагача бўлишлиги бунинг исботидир. Чунки вулқон ўчоқлари 30—120 километр чуқурликда бўлади.

Хуллас, Ернинг геотермик босқичига турли геологик омиллар — тоғ ҳосил бўлиш жараёни, вулқон отилишлари, ер остидаги радиоактив парчаланишлар, ернинг устки қиёфаси ҳамда иқлим шароитлари ва бошқалар таъсир кўрсатади.

Арашон булоғига ер ҳароратининг чуқурликка томон ўзгаришининг яна бир мисоли сифатида қарасак, унинг иссиқлиги бу жойдаги табиий ҳолат билан чамбарчас боғлиқлигига тўла ишонч ҳосил қиламиз. Чунки Ангрен супасимон текислигининг атрофи 1500—2000 метрли баланд қорли чўққилар билан ўралган. Бу чўққилардаги тоғ жинсларининг ғоваклари, ички дарзлари ва ёриқлари орқали шимилган ҳамда пастга супасимон текислик томон йўналган ёғин-сочин ва эриган қор сувлари геотермика қонунига асосан исиб, Ангрен супасимон текислигида 40 градусли Арашон номини олган булоқ сифатида ер юзига чиқади. Бинобарин тепадан — тоғлар чўққисидан дарзлар ва ғоваклар орқали шимилган бу сувлар йўл-йўлакай тоғ жинслари таркибидаги турли кимёвий элементларни ҳам эритиб, ўзи билан ер юзасига олиб чиқади ва улар ҳисобига шифобахш бўлади.

Шундай қилиб, Арашон булоғининг иссиқ ҳарорати ва унинг шифобахшлиги бидъатпарастлар даъво қилаётгандек «муқаддас» эмас, унга сиғиниш, қурбонлик қилиш ва шайхларга садақа беришга асло асос йўқ. Ясама бидъат ва хурофотларга ишониш лақмаликнинг худди ўзгинасидир.

М. ЗОКИРОВ,
геология ва минералогия фанлари доктори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган геолог.

ХАТОЛАР, САБОҚЛАР, ИЗЛАНИШЛАР

СОВХОЗИМИЗ сертармоқ, юқори ҳосилли хўжаликлардан ҳисобланарди. Район бўйича тайёрланаётган ялпи пахта ҳосилининг салкам учдан бир қисмини бизнинг совхозимиз етказиб беради. Бир вақтлар қўлга киритган ютуқларимиз кўпчиликка маълум. Айниқса, 1976 йилда рекорд натижага эришилди, ҳосилдорлик гектар бошига 44,3 центнерданга тўғри келди. Бироқ сўнгги йилларда ортга кетиш ҳоллари рўй бера бошлади. 6 йил мобайнида ҳосилдорлик 11,5 центнерга камайиб, 32,8 центнерга тушиб қолди.

Ҳамма гап шундаки, кетма-кет эришилаётган ютуқлар олдида кўпчилик эсанкираб қолди. Муваффақиятларни янада мустаҳкамлаш зарурлиги ёддан кўтарилди. Бу, энг аввало, хўжалик ишларига раҳбарлик қилишда, ердан фойдаланишда, унга ишлов беришда кўзга ташланди. Экин майдонларини шудгорлашда сифат масаласи эътибордан четда қолди. Ерлар кўпинча қиш фаслида, лойгарчилик пайтида ҳайдалди. Натижада майдонларда палахса— палахса кесаклар пайдо бўлиб, бегона ўтлар илдизлари ва заракунандаларнинг жон сақлаб қолиши учун қулай имконият туғилди. Бу экин экишда ҳам анча қийинчиликларни келтириб чиқарди. Далаларни бегона ўт босиб, ҳосилдорликка жиддий путур етди. Пайкаллар четларида ташландиқ жойлар кўпайиб, ариқ-зовурлар саёзлашиб борди. Гербицидларни қўллаш яхши самара бермай қўйди. Ночор вазиятдан чиқиш учун четдан ёрдамчи ишчи кучи жалб этилди, хўжалик экономикасига ҳар томонлама путур ета бошлади.

Район партия комитети совхознинг аввалги шуҳратини тиклаш мақсадида шароитни ҳисобга олиб раҳбар кадрлар составини янгилашга қарор қилди. Хўжаликни бошқариш системасини тубдан яхшилаш, ердан, техникадан, мавжуд резерв ва имкониятлардан унумли фойдаланиш юзасидан конкрет вазифалар белгиланди.

Биз бу хусусда хўжалигимиз деҳқонлари билан жиддий маслаҳатлашдик. Дастлабки —1983 йилги асосий вазифамиз бегона ўтга қарши курашдан иборат бўлди. Майдонлар ҳосилдан бўшаши билан шудгорлашга киришдик. Ер ҳайдаш икки ярусли плугларда асосан 40 сантиметр чуқурликда, остки қатламида унумсиз сариқ тупроқ бўлган пайкалларда эса 35 сантиметр чуқурликда амалга оширилди. Нисбатан оғир шароитли 1000 гектар майдондаги ғумай, ажриқ каби бегона ўтлар илдизлари тўла териб олиниб, пайкал четларига чиқариб, ёқиб юборилди. Сўнгра гектарига 50 —55 килограммдан «Далапон» гербициди ишлатдик. Шу тариқа биринчи декабргача барча майдонларни экишга тайёрлаб қўйдик. Қувончлиси шундаки, аввалги йил кузида ҳам қисман ана шу тарзда иш юритиб, хосилдорликни 40 центнерга етказган эдик. Четдан бирорта ҳам ёрдамчи ишчи кучи олмагандик.

Бу йилги баҳор мавсумига тайёргарлик жараёнида яна бир тажрибани кенг қўлладик. Маккажўхори экилган 1000 гектар майдонни сентябрь ойидаёқ шудгордан чиқариб, минерал ўғит солиб текисладик. Бироқ бошқа экин экмадик, баҳоргача дам бердик. Кўкламда ана шу майдонларга чигит уруғи ташладик. Самараси ёмон эмас. Ҳозирги кунда бу майдонларда парваришланаётган ғўзалар ривожи бошқа пайкаллардагига нисбатан анча яхши, бегона ўт жуда кам.

Хўжалигимизда мавжуд экин майдонларидан унумли фойдаланиш учун ҳар бир қарич ерни алоҳида ҳисобга олганмиз. Бу бежиз эмас. Эътибор қилинг: агар биз 3200 гектар майдонни эгаллаган пахта пайкалларининг ҳар гектарига қўшимча равишда лоақал бир тупдан ғўза кўчати эксак, совхоз бўйича 160 килограмм қўшимча пахта етиштирган бўламиз. Шу тариқа 1080 гектарлик лавлагизордан 175 килограмм, маккажўхоридан 216 килограмм ортиқча ҳосил оламиз. Борди-ю, қўшимча экилган туплар сони 2—3 тага кўпайтирилса-чи... Табиийки, маҳсулот ҳам кўпаяди, шунга яраша даромадимиз ҳам юқори бўлади.

ХЎЖАЛИК РАҲБАРИ МИНБАРИ

Биз тўла гектарлар яратиш учун ариқ-зовурлар бўйларини, пайкаллар четларини, столбалар тагларини ва тутзорлар оралиқларида фойдаланилмай қолиб кетган жойлар ҳисобига 18 гектар ерни ўзлаштириб экин майдонига айлантирдик. 50 гектар ерни капитал текисладик. Ҳозирги кунларда яна 20 гектар ерда ана шундай ишларни бажаряпмиз. Махсус ажратилган 3 та экскаватор эса ариқ-зовурларни тозалаш билан банд. Ўтган 1,5 йил ичида улар ёрдамида 135 километр узунликдаги сув шахобчалари тозаланди, қаровсизлик натижасида беркилиб қолган зовур кўзлари очилди.

Мана, икки йилдирки, биз ерларни маҳаллий ўғитга тўйдириш учун 20 километр нарида жойлашган «Сергели» саноат комплексидан гўнг ташиб келтиришни йўлга қўйганмиз. 27 та транспорт трактори ҳар куни 250 тоннага яқин маҳаллий ўғит келтириб, толиққан, унумдорлиги пасайиб кетган майдонлар бошларига тўкаяпти. Ҳозирги кунга қадар 900 гектар майдоннинг ҳар гектарига 10 —15 тоннадан ўғит солинди ёки шарбат усулида ғўза қатор ораларига оқизилди.

Совхозимиз деҳқонлари ерлар унумдорлиги ва ҳосилдорлигини оширишнинг яна бир омили — техника кучидан унумли фойдаланишга катта эътибор беришяпти. Ҳар бир муҳим агротехник тадбирни бошлашдан олдин техникалар тайёргарлигини текширамиз. Бундан ташқари ҳар ҳафтада бўлимларда совхоз бош инженери ва техниклар раҳбарлигида техникаларнинг сақланиш ҳолатини назоратдан ўтказамиз. Камчиликларни аниқлаш билан бир қаторда механизаторларга амалий ёрдам берамиз. Шунинг учун ҳам бу йилги ғўзага ишлов бериш даврида 56 та тракторнинг бирортаси ҳам бекор туриб қолгани йўқ. Ҳолбуки, аввалари 8—10 тагача трактор ишламаган пайтлар ҳам кўп бўлган.

Аммо техникадан фойдаланишда бир муаммо бизни қийнаб келади. Қишлоқ хўжалиги техникалари учун энг зарур қисмлар етишмайди. Тўғри биз бу муаммони ўзига хос йўл билан бирмунча ҳал қиляпмиз: ҳар бир механизатор техникани асраб — авайламоқда, унинг умрини узайтиришга интилмоқда. Лекин ўзимиз ҳал қилолмайдиган муаммолар борки, юқори партия, совет органларининг ёрдамларига мухтожмиз.

Ўтган йили йиғим-терим даврида биз яна бир тажрибани синовдан ўтказдик. Мавжуд 27 та пахтачилик бригадасида машина теримини группа усулида йўлга қўйдик. Аввалари бир машина бу пайкалда, иккинчиси эса қўшни пайкалда пахта терарди. Уларнинг ишини, меҳнат унумдорлигини етарлича назорат қила олмасдик. Энди бу ишни мунтазам кузатиб бориш вазифаси бригадаларга ажратилган сиёсий комиссарлар зиммасига юклатилди. Улар учун ҳар бир дала шийпонида махсус хоналар ажратилиб, радио, телевизор, телефон, кўчма газ плиталари билан таъминланди. Пахта тераётган механизатор машина бункерини тўлдириб, пайкал бошига чиқиши биланоқ комиссар уни кутиб олади. Механизатор бир пиёла чой ичиб ҳордиқ чиқаргунча комиссар унинг терган пахтасини ҳисоб-китоб қилади. Насослар ёрдамида машина шпинделларини ювиб, зазорларини тўғрилайди. Ана шу туфайли ҳам мавсум давомида ҳар бир механизатор ўртача 100-120 тоннадан пахта терди. Бу йилги экин-тикин даврида ҳам, ғўзаларга ишлов бериш жараёнида ҳам шундай йўл тутдик. Комиссарларимиз иш сифатига алоҳида эътибор беришяпти. Кечқурунги штаб йиғилишида ютуқ ва камчиликларни механизаторлар билан биргаликда муҳокама қилишяпти. Мана, бу ишларимизнинг натижаси: ҳозиргача ғўза қатор ораларига беш марта сифатли ишлов бердик. Экинларни уч марта қондириб суғордик, уч марта озиқлантирдик. Ҳозир эса шарбат усулида маҳаллий ўғит беришни давом эттиряпмиз. 27 нафар механизатор, 160 нафар сувчи, 500 нафар хотин-қизлар— жами 900 дан зиёд дала меҳнаткашлари ғўза парваришини биринчи сентябргача давом эттириш ниятида меҳнат қилишяпти. Мўл ҳосил тўплашда М. Аҳмедов, А. Чачи ўртоқлар бошлиқ бўлимлар, С. Сиддиқов, Ў. Эрназаров, Т. Қурбоналиев, А. Бурҳонов, М. Сальме сингари тажрибали пахтакорлар раҳбарлигидаги бригадалар пешқадамликни қўлдан беришмаяпти.

Бу йил 45 центнерлик марранн кўзлаб меҳнат қилаётган деҳқонларимиз йиғим-терим мавсумига тайёргарликни ҳам бошлаб юбордилар.

Хўжалигимиз шуҳратини қайта тиклаш, ерлар унумдорлигини ошириб, мўл ҳосил етиштириш учун амалга ошираётган ишларимиз зиммамизга олинган мақсадга мувофиқ бўлмоқда.

Р. КАРИМОВ,
Ғалаба районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг директори.

«ЧИНОЗ» ЛАВҲАЛАРИ

● Чиноз районидаги «Чиноз» наслчилик совхоз-техникуми чорвадорлари юбилей йилида эл дастурхонига янада мўл-кўл гўшт, сут етказиб бериш учун астойдил меҳнат қилишяпти. Суратларда: (чапда) совхоз-техникумнинг тажрибали механизатори Фарид Имомов озуқа тайёрлашда катта ҳисса қўшяпти; хўжаликнинг пешқадам сут соғувчилари (юқорида чапдан) Ф. Бекулова, Ш. Хўжаев, В. Дилмуҳамедова ва М. Имомовалар. Улар бу йил ўз қарамоғларидаги говмушларнинг ҳар биридан 5—6 минг килограммдан сут соғиб олишга аҳд қилишган; қишловга хашак ғарамланмоқда.

В. Портнов фотолари.

ШОНЛИ ЙЎЛ ҲАҚИДА ҲИКОЯ

«Билим» жамиятининг аъзолари «Ташкенткабель» заводининг агитмайдончаларида «Қаҳрамонона олтмиш йил» мавзуида бир қанча лекция ва суҳбат ўтказдилар. Улар Ўзбекистон меҳнаткашлари Ленин партияси раҳбарлигида совет халқларининг қардошлик оиласида коммунистлар босиб ўтган шонли йўл тўғрисида, республика экономикаси ва маданиятини ривожлантириш истиқболлари ҳақида гапириб бердилар.

Лекторлар кабель заводини барпо этиш тарихи билан боғлиқ воқеаларни эслатиб ўтдилар. Улар тингловчиларни саҳифаларида корхонанинг интернационал коллективи биографияси акс эттирилган фотоальбомлар билан таништирдилар, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 60 йиллигига бағишланган социалистик мусобақа пешқадамлари тўғрисида гапириб бердилар.

Суҳбатлар давомида «Партия режалари — халқ режалари» ва «Қардош республикалар оиласида» мавзуидаги мунтазам ишловчи кинолекторийларнинг сеанслари намойиш қилинди.

(ЎзТАГ).

ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДА

ЦЕХ ИШ БОШЛАДИ

● ОРЖОНИКИДЗЕ номли совхозда бир неча йилдан буён ишлаб турган помидорни қайта ишловчи цех яқинда яна мавсумий ишга киришди. Айни кунларда кунига 30—35 тонна помидор шарбати янги Тошкент консерва заводига жўнатилмоқда. Цех коллективи томонидан шу кунга қадар етказиб берилган маҳсулот 300 тоннадан ошиб кетди.

Цех ишчилари йил охиригача яна 700 тоннадан ортиқ помидор шарбати етказиб беришни мўлжаллашмоқда.

А. ТИЛОВОВ.

ПАРҲЕЗ ГЎШТИ КЎПАЙМОҚДА

● КРУПСКАЯ номли куркачилик-наслчилик репродуктори ишчилари йиллик планни муддатидан олдин ошириб бажардилар. Ҳозиргача давлатга пландаги 22 тонна ўрнига 62 тонна парҳез гўшт топширилди. Шунингдек, тухум сотиш плани ҳам 170 процентга адо этилди. Наслдор товуқлардан олинаётган бу тухумлар пешма-пеш республикамиз куркачилик-наслчилик фермаларига жўнатилмоқда. Бунда репродукторнинг З. Аширқулова, Р. Жалолова каби илғор ишчиларининг ҳиссалари катта бўлмоқда.

Ш. ТАЛАЕВ.

ЁЗ НЕЪМАТЛАРИ

Бўстонлиқ районидаги Фрунзе номли колхознинг ёш коммунист Жақсибой Рустамов раҳбарлигидаги сабзавотчилик бригадаси коллективи бу йил шаҳарликлар дастурхонига 700 тонна сархил маҳсулотлар етказиб беришга аҳд қилган. Ҳозиргача 123 тонна карам топширилди, помидор ҳосилини йиғиштириб олиш ишлари қизғин давом этмоқда. Бунда Солиҳа Жубаева, Гулзита Ахаева сингари сабзавоткорларнинг ҳиссалари катта бўлмоқда.

Суратда: бригада бошлиғи Ж. Рустамов аъзолари билан териб олинган помидор сифатини кўздан кечирмоқда.

И. Портнов фотоси.

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

ДЕҲЛИ

ДЎСТЛИК ОЙЛИГИ

Мамлакатда СССР билан Ҳиндистон ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартноманинг 13 йиллигига ҳамда Ҳиндистон Республикаси мустақиллигининг 37 йиллигига бағишланган Ҳиндистон — Совет дўстлиги ойлиги давом этмоқда.

Жанубий Ҳиндистоннинг Керала штатидаги Тривандрам шаҳрида ойлик доирасида оммавий митинг бўлиб ўтди. Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи ўртасида дўстона алоқалар йил сайин ўсиб бормоқда. Бу алоқалардан, деди штат ҳукумати ички ишлар министри В. Рави митингда сўзлаган нутқида, ҳар икки давлат халқлари фахрланадилар. СССР билан Ҳиндистон Республикаси ўртасида 1971 йилда имзоланган тарихий шартнома, деб уқтирди министр, Ҳиндистон — Совет муносабатларидаги яхши анъаналарни юридик жиҳатдан мустаҳкамлади.

Совет — Ҳиндистон шартномасининг тузилганлиги, деб уқтирди ўз нутқида Тривандрамдаги Керала университетининг вице-канцлери Ҳабиб Муҳаммад, тинчлик, кескинликни юмшатиш, халқлар хавфсизлиги ва тараққиёти манфаатларини қадрловчи барча кишилар томонидан маъқуллаб кутиб олинди. Айни вақтда шартнома халқаро кескинликни кучайтиришга, қуролланиш пойгасини авж олдиришга, ер юзидаги мавжуд можароларни кучайтиришга интилаётган кучларга урилган зарба бўлди. Айни ана шу кучлар ҳозирги вақтда космик фазони қуролланиш пойгасининг янги майдонига айлантиришга тайёргарлик кўрмоқдалар. Бу кучлар ўз вақтида тўхтатилмаса, улар жаҳонни ядро ҳалокати гирдобига тортадилар. Бундай кучларни ер юзидаги барча тинчликсевар кучларнинг биргаликдаги ҳаракати билангина тўхтатиш мумкин, деб уқтирди Ҳ. Муҳаммад.

Митингда СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. Ф. Рюйтель бошчилигидаги совет делегацияси иштирок этди.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

ТАНҚИД ҚИЛМОҚДАЛАР

Вашингтонда 600 мингдан ортиқ аъзони бирлаштирувчи Америка ўқитувчилар федерациясининг ҳар йили ўтказиладиган съезди Рейган маъмуриятининг иқтисодий ва социал сиёсатини танқид қилиш белгиси остида очилди.

Ҳозирги маъмуриятнинг ҳокимият тепасида бўлиши америкалик муаллимларга ва улар хизмат қилаётган кишиларга — АҚШ халқига қимматга тушмоқда, деб таъкидлашди нотиқлар. Президент Рейган қайта сайланган тақдирда американиклар унинг ҳукумати ўтказаётган ва халқ манфаатларига зид бўлган сиёсат учун тағин ҳам кўпроқ азият чекишларига тўғри келади.

Ҳозирги маъмуриятнинг ҳукмронлиги даврида маориф соҳасидаги кўпгина программаларга ажратилган маблағ қисқартирилди. Икки тилда дарс бериш кўзда тутилган программаларга мўлжалланган маблағ учдан бир ҳисса камайтирилди. Инглиз тили она тили ҳисобланмайдиган мактаб ўқувчиларига таълим бериш учун ажратилган маблағнинг 32 процентини қисқартириш таклиф қилинди. (ТАСС).

ЯНГИ ЎҚУВ МУАССАСАСИ

● ПРАГА. Пардубице шаҳрида янги ўқув муассасаси — кичик электрон ҳисоб машиналарига хизмат кўрсатадиган мутахассислар тайёрлаш маркази очилди. Шарқий Чехия областидаги энг йирик корхоналарнинг инженерлари шу кунларда марказнинг дастлабки тингловчилари бўлишди. Улар замонавий компьютерлар билан ишлайдиган бўладилар. Замонавий компьютерлар ахборотни ғоят тез ишлаб чиқиши билан ажралиб туради. Беш йиллик охиригача мамлакатнинг асосий индустриал районларида 50 та ана шундай марказни очиш кўзда тутилмоқда. Шу марказларни техника билан таъминлаш учун ЧССР электрон саноати 200 та ана шундай компьютер ажратди.

Энг янги аппаратларгагина эмас, шу билан бирга малакали ўқитувчи кадрларга ҳам эга бўлган ўқув марказларини барпо этишни мамлакат халқ хўжалигида электрон ҳисоб техникаси базасининг кенгайтирилиши тақозо этди.

(ТАСС).

«ЭРКИН ДУНЁ» ҚИЁФАСИ

ҲАЙРИЯТ...

Шу йил июнь ойида Европа парламентига бўлиб ўтган сайловларда рўхатга олинган сайловчиларнинг ярмидан камроғи иштирок этди, холос. Рейтер агентлигининг шарҳловчиси сайловчиларнинг бундай лоқайдлигини оқлаш мақсадида, масалан, 1979 йилги худди ана шундай сайловлар пайтида сайлов қутилари олдига Буюк Британия сайловчиларининг атиги 32 проценти келганлигини эслатиб ўтди. Глазгодаги сайлов участкаларидан бирида эса бор-йўғи иккита овоз берилган экан. Бу овоз берганлар ҳам сайлов участкаси хизматчилари экан...

ҚИЗ ҲАМ НОРОЗИ

АҚШ президенти Р. Рейганнинг кенжа қизи Пэти Дэвис, деб хабар беради Испанияда чиқадиган «Паис» газетаси, Американинг ҳозирги маъмурияти ўтказаётган урушқоқлик сиёсатидан асло хурсанд эмас. Қиз урушга қарши қарашларини очиқ айтмоқда. Пэти отаси ўтказаётган сиёсатга қарши норозилигини намойиш этиш учун ҳатто унинг фамилиясидан ҳам воз кечди. Ҳозир у онасининг фамилиясини олган.

ЭҲМ ЁРДАМИДА... ЎҒИРЛИК

Ғарбий Германияда чиқадиган «МК» («Микрокомпьютер») журналида қуйидаги реклама эълони босилди: «Сиз яқин вақт ичида банкни ўмармоқчисизми? Биз сизга жўнгина, лекин самарали программани тақдим этамиз. Бу программа ва бизнинг «Коммодор» электрон ҳисоблаш машинамиз ёрдамида сизнинг муаммонгиз осон ҳал бўлади».

(«Новое время»дан).

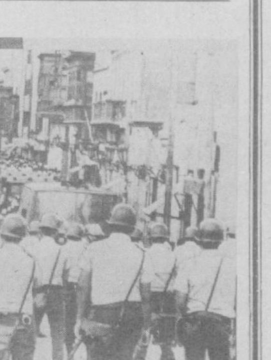

● Перу меҳнаткашлари нарх-навонинг ошиши, ишсизлик кўпайиб бораётганлигига қарши норозилик намойишлари ўтказмоқдалар. Улар бу чиқишларида меҳнат ва турмуш шароитларини яхшиланишини талаб этмоқдалар.

Суратда: полициячилар Лима кўчаларига чиққан намойишчилар йўлини тўсмоқдалар.

Пренса Латина — ТАСС фотоси.

АРАБ ХАЛҚЛАРИГА ҚАРШИ ФИТНА

ДАМАШҚ. Сурияда чиқадиган «Ал-Баас» газетаси АҚШ ва унинг НАТОдаги иттифоқчилари араб халқларининг мустақиллигига ва миллий манфаатларига қарши яна ялпи фитна тайёрлаётганликлари ҳақида ёзади. Қизил денгиздаги қатнов йўлларига миналар жойлаштириш сабабли бошланган можаро теварагидаги воқеаларнинг ривожи Вашингтоннинг Форс кўрфазидан тортиб Ҳинд океани ва Қизил денгиз орқали Сувайш каналигача бўлган жуда катта регионда ўз назоратини ўрнатиш мақсадидаги хатарли режаларидан дарак беради, дейилади газетада эълон қилинган шарҳда. Американинг Ливандаги сиёсати яқинда барбод бўлганлиги, Форс кўрфази давлатлари ўз хавфсизлигини таъминлаш соҳасида «Американинг хизматлари»дан воз кечганлиги Оқ уйни региондаги гегемончилик йўлини амалга ошириш учун бошқа воситалар қидиришга мажбур этди.

(ТАСС).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ЖОНИВОРЛАРНИ ЎҒИРЛАБ

● Даллас шаҳри (АҚШ)нинг аэродроми ходимлари юк самолётларидан бирини кўздан кечираётиб, қулоқ эшитмаган, кўз кўрмаган воқеага дуч келдилар. Симлар билан ўраб ташланган 13 яшикдан 2 мингдан кўп ўргимчак, қурт-қумурсқа ва бошқа ҳашаротлар топилди. Улар орасида кам учрайдиган қурбақа ва илон, тошбақа, чаён ва бошқа жониворлар борлиги кишини таажжублантиради.

Маълум бўлишича, бу юк Ғарбий Европалик олиб-сотарлар учун мўлжалланган бўлиб, қароқчилар томонидан Мексикадан олиб чиқиб кетилган.

ЭНГ ҚИММАТ НАРХДА

● XVII асрда ишланган немис соати Лондондаги кимошди савдосида бир миллион юз минг долларга сотилди. Соат фил суяги ва кумушдан ишланган.

АП агентлигининг хабарига кўра кимошди савдосида ҳеч қачон соат бундай нархда сотиб олинмаган.

ФИЛЬМНИ ТОМОША ҚИЛОЛМАЙДИ

● Жанубий африкалик санъаткор Симон Бруидесс «Матье акаси» фильмида бош роллардан бирини ижро этди. Бироқ актёрнинг ўзи фильмни кўра олмайди. Чунки, кино рангли тасвирда суратга туширилган бўлса, у фақат оқ танлилар учун мўлжалланган кинозалларда намойиш этилади.

ДЕВОРНИ... ЎҒИРЛАШЯПТИ

● Мексиканинг нодир археологик ёдгорликлари «иш билармон» кишилар томонидан аёвсиз шикастланиб, унинг қисмлари ўғирлаб кетилмоқда, деб хабар беради, Испаниянинг ЭФЭ агентлиги.

Машҳур саёҳатчи. Колумб давригача бўлган давр иншоотларининг қолдиқларини ҳимоя қилиш учун мамлакат ҳукумати аҳолига мурожаат қилди ва миллий ёдгорликларга зарар етказувчи кишилар учун тегишли қонун чиқарди.

Шунга қарамай, Теотиуакан қадимий шаҳридаги тош деворнинг 20 квадрат метри номаълум сабабларга кўра йўқолди. Бу ёдгорлик кейинчалик Мексикада эмас, балки, Сан-Франциско (АҚШ) музейида пайдо бўлиб қолди.

(ТАСС)

ҲАЁТИЙ ЛАВҲАЛАР

ФАРЗАНДЛАР

ТАРБИЯНИНГ ОТАСИ—МЕҲНАТ

УНИНГ исми Тўравой. Қорачадан келган, ўрта бўйли, қотмагина йигит. Отаси Жўра ака уни болалигидан меҳнатга солди.

— Ўғлим, бугун ток кўтарамиз, бағазларни боғлаб чиқ.

— Хўп бўлади, ада.

Топшириғи бажарилгач, ота фарзандининг ишини кўздан кечирди.

— Мана буни ечиб ташла, — дейди у қийшиқроқ турган пояни кўрсатиб, — Қайтадан боғла.

Ўғил чарчаганига қарамай, гапни иккита қилмайди. Бағазлари теп-текис боғланган, поялари бир хил баландликда эгилган боғ ўзича алоҳида завқ бағишлайди.

— Молларга қарадингми?

— Қарадим.

— Йўлакка кираверишдаги девор озгина кўчган экан, суваш керак эди.

— Эрталаб суваб қўйганман.

— Баракалла, ўғлим.

Ота бошқа ўғлига юзланади.

— Тўлқин, сен чойингни ичиб олгач, боғларнинг ичини чопиб чиқасан. Ўткир, Рустам, токларнинг тагига гўнг солασизлар.

Ўғиллар бажо келтиришади. Қизлари Лутфиниса, Шоҳида, Ноиба, сигирларни соғиш, пиёз, редискаларни ўташ билан банд. Ота уйда ҳаммага меҳнат топиб бера олади. Оналари Ҳукминиса рўзғор юритишга ўргатади.

Шу тариқа йиллар ўтди. Жўра ака болаларни меҳнатдан узмади. Эндиликда Тўравой инженер, ишдан бўш пайтларида колхозга қарашади. Тўлқин қишлоқ хўжалик мутахассиси, Ўткир метеоролог, Рустам студент. Ота ўғилларидан мамнун. Фарзандларнинг уйда билмаган ишлари йўқ. Ғишт териш, сувоқчилик, деҳқончилик, чорвачилик — ҳаммаси қўлларидан келади. Энг муҳими, маҳалладагиларга уларнинг иноқлиги ёқади. Ака бир юмушга ёпишдими, укалар ёнида доим шай.

Биргаликдаги меҳнат одамни руҳлантиради, оқибатли қилади, — дейди Жўра Одилов. — бир-биридан меҳрини совутмайди.

Ота ҳақ. Яқинда оила бекаси Ҳукминиса опа бетоб бўлиб қолди. У шифохонада ётар экан, ҳар куни, кун ора кўнгил сўраб бораётган ўғил-қизлардан миннатдор бўлди. Онанинг тезда соғайиб қайтишига балки болалар берган маънавий куч ҳам сабаб бўлгандир.

—Худди шундай, — дейди она. — Фарзандларим кўрсатган илтифотдан дилим яйрайди. Меҳнатимиз зое кетмаганлигини кўриб қувонаман.

НОҚОБИЛ БОЛА

ЎҒИЛ ўстирмай мен ўлай, куйинади ҳар куни Дилбар опа. Бола эмас, бошга битган бало бўлди. Пешонасидаги излари чуқурлашиб, кўзлари нурсизланган ота, бемажол қўл силтайди.

— Ўзинг қилдинг онаси, ортиқча эркалатдинг.

—Гапни калта қилинглар, — «жинси»га пул деяпман, уларни жеркиб ташлайди Шермон кўзларини чақчайтириб.

—Болам, шимларинг кўп, борини кияқол. Отанг икки ойдан бери бетоблар, сенга юз сўмни қаердан олиб берамиз, кейинроқ киярсан.

— Пул деяпман!

— Кеча магнитофон олмаганингда, шим олақолардинг. Энди ишга тушгунимча сабр қил.

— Сабр қилмайман, олиб берасиз. Муроддан, Зикрдан, Хусандан, Салимдан қаерим кам? «Жинси» деяпман!

Кўзларига ҳорғинлик чўккан она умр йўлдошига термулади.

— Ҳоли-жонимизга қўймадинг-ку, сен тенги болалар ишлаб оилага ёрдам беряпти. Рўзғорига қарашяпти.

— Гапни чўзманг. «Жинси»га пул керак.

Ота тоқатсизланади. Дардини ичига ютади. Ёстиғи тагига ҳар эҳтимол деб қўйиб ётган пулидан шимга ажратиб беради.

Эртасига Шермон ўртоқлари олдига «жинси» кийиб борди. У ердан ярим кечада маст ҳолда қайтди. Ним ёруғ кўча бўйлаб гандираклаб борар экан, чироқ шуъласи тушиб турган эшиги тагида «тез ёрдам» машинасини кўрди. Онаси қўшни йигит билан бемор отани суяб машина томон келарди.

— Паханни ўзим еткаазаман шш... шош... манглар, —деди у онасига.— Ҳо... зир, ўў... зим... ет...казаман.

— Етказадиган жойга етказдинг,— деди ота,— қонсиз, қуруқшаган лабларини аранг пичирлатиб. Энди тинч қўй...

Ота шундай деди-ю, бир нафас бўлса ҳам бир неча йиллардан буён кўнглида тошдек қотиб қолган ғашлик чигалларидан ўзини ҳалос бўлгандек ҳис этди. У текис асфальт йўлдан ғизиллаб бораётган машина узра ётаркан яна бир бор:

— Энди тинч қўй, — деди сокин...

МЕҲР

ОНА хомуш. Қизчаси Рухсора кечаси билан иситмалаб чиқди. Қосимжон ака эрталаб ишга йўл оларкан:

— Камол, — деди ўн икки ёшли тўнғич ўғлига, — онанг Рухсорани докторга олиб боради. Сен ҳам ёрдам бер, туни билан ухламай чиқди, толиқиб қолади.

— Майли, ада бирга борамиз.

— Нигора, Фаррух, сизлар уйни саранжомлаб ўтиринглар. Булар келишгандан кейин ўйнайсизлар.

Болалар маъқул дея бош ирғашди.

Рухсоранинг ҳарорати докторга бориб қайтгандан кейин ҳам анчагача тушмади. Унинг қовоқлари таг-тагидан қорайиб салқиган, ранги ўчган, дармонсиз эди. Буни кўриб акаси Фаррух ҳам, опаси Нигора ҳам маъюс бўлиб қолишди.

— Рухсор, бошингни босийми, — аста сўради Фаррух хомуш кўзларини унга тикиб.

Рухсора оғир нафас оларди. Жавоб ўрнига кўзини юмиб бош ирғади. Фаррухнинг бежирим қўллари ҳаракатга тушди. У укасининг пешонасига кафтларини қўяркан, унинг қизиб кетганини ҳис этар, синглисини авайлашга интиларди.

— Чарчагандирсан, бирпас мен боса қолай, — Фаррухга яқинлашди анчадан бери укасига тикилиб ўтирган Нигора.

— Йўқ: Сен оёғини уқалай қол. Майлими, Рухсор, оёғингни Нигор уқаласа?..

Қизча яна «майли» дея бош ирғади.

Болалар анчагина шу тахлитда укалари устида парвона бўлишди. Рухсора ухлаб қолди. Кечга яқин эса иситмаси тушиб, тиниқиб турди. У ишдан қайтган отасини ҳар кунгидек салом билан қаршилаб, унинг бағрига отилди. Ота мамнун эди. Юз-кўзларига қувонч югурган Ҳафизахон эса дам Қосимжонга, дам болаларига қараб меҳри товланарди...

Сандвали ҲАСАНОВ.

ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ГАЗЕТАСИГА 1985 ЙИЛ УЧУН ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Газетанинг обуна баҳоси:
бир йилга—6 сўм 60 тийин,
олти ойга — 3 сўм 30 тийин.

Обуна барча алоқа бўлимларида, корхоналар, идоралар, ташкилотлар, колхоз ва совхозларда жамоатчи матбуот тарқатувчилар томонидан чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Газетани ҳар куни ўз вақтида олиб туриш учун обуна бўлишни унутманг.

ПИОНЕР ЁЗИ СОЗ ЎТМОҚДА

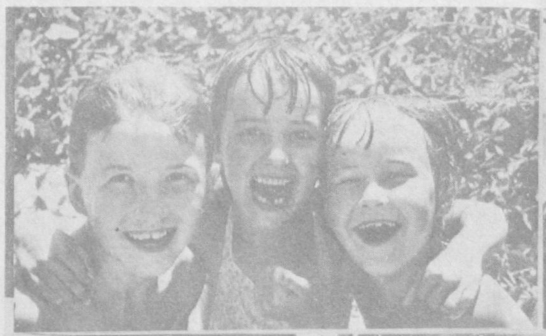

● Чирчиқ шаҳар пионерлари бу йил ҳам ёзги дам олиш мавсумини кўнгилли ўтказмоқдалар. Энг хушҳаво, табиати сўлим жойлардаги оромгоҳларда болаларнинг яйраб ҳордиқ чиқаришлари учун ҳамма қулайликлар бор. Суратларда: шаҳарнинг қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатига қарашли «Гулзор» пионер лагери ҳаётидан лавҳалар.

Б. Ҳакимов фотолари.

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

ХАЛҚАРО КЎРИК ҒОЛИБИ

Таниқли тошкентлик рассом СССР бадиий академиясининг Ленинграддаги Репин номли тасвирий санъат, ҳайкалтарошлик ва архитектура институтининг собиқ талабаси, Тошкент театр-рассомчилик институтининг катта ўқитувчиси Саъдулла Абдуллаев «Пленэр-84» халқаро кўригининг Дипломи, эсдалик медали ва мукофоти билан тақдирланди.

Вильнюс шаҳрида ГДР, Венгрия, Финляндия каби чет давлатлар ва Иттифоқимизнинг 15 қардош республикаси рассомлари 30 кун мобайнида ижод қилдилар. Уларнинг асарлари Вильнюс шаҳрини немис-фашист босқинчиларидан озод қилинганлигининг 40 йиллигига бағишланди.

Ижодий меҳнат якунлари Литва санъат ходимлари Саройида намойиш қилинди. Дастлабки уч ғолиб асар авторларидан бири бизнинг юртдошимиз Саъдулла Абдуллаевдир. Унинг мукофотга сазовор бўлган «Мицкевич майдонида» пейзаж асари шаҳар расмлар галереясидан ўрин олди.

ПЛАКАТЛАР ТИНЧЛИК УЧУН КУРАШАДИ

Тошкентлик рассомларнинг 30 дан ортиқ янги сиёсий плакатлари «Тинчлик, бирдамлик, ядро урушига қарши» шиори остида ўтадиган халқаро кўргазмада намойиш қилиш учун танлаб олинди.

Анвар Балканов, Фаррух Кагаров, Ремзи Алиев, Георгий Ткачев, Татьяна Тахтарова, Абдуғофур Зиёев ва бошқа тасвирий сиёсий публицистлар Буюк ғалабанинг 40 йиллиги олдидан яратаётган асарларида совет кишиларининг тинчлик, осуда осмон, осойишта ҳаёт учун кураши, уруш оловини ёқувчиларга нисбатан нафрат туйғулари жамланган.

АЛИШЕР НАВОИЙ ПОРТРЕТИ

Таниқли рассомлар Чингиз Аҳмаров ва Аҳмад Шаймуродовлар санъат тарихида биринчи марта миниатюрали расмларга асосланиб Алишер Навоийнинг рельеф портретини яратдилар. Бу ўзига хос кашфиётнинг яратилишида икки санъаткорнинг Тошкент метрополитени буюк шоир номи билан аталадиган станциядаги безатиш ишлари сабаб бўлди.

Гўзал керамик медальонда Алишер Навоийнинг нозик психологик портрети шарқ архитектураси намуналари билан биргаликда акс эттирилган. Шоир портрети Ўзбекистон ССР бадиий фондининг Тошкент экспериментал ижодий комбинатида тайёрланди.

Д. УБАЙДУЛЛАЕВА,
О. АПУХТИН.

«МАНИ ЁД ЭТГАЙ АВЛОДИМ...»

ЎЗБЕК классик адабиётининг забардаст намояндаларидан бири Аваз Ўтар таваллудига юз йил тўлди. Хоразмда туғилиб — ўсган Аваз бу диёрнинг яқин ўтмишда яшаган замондошлари Мунис Хоразмий, Огаҳий, Комил Хоразмий каби оташқалб адибларнинг ижод дурдоналарини чуқур ўрганди ва улар традицияларини янгича пафос билан давом эттирди. Шоирнинг:

«Огаҳийдек, эй Аваз,
назмингда таъсир ўлмаса,
Сода ашъоринг била
девони дафтардин не ҳаз?!—

дейиши, унинг устозлар шеъриятини олий намуна сифатида талқин қилганлигининг бир белгисидир.

Аваз Хивадаги сартарош Полвонниёз Ўтарнинг ўғли бўлиб, бу шахс ҳам маълум даражада маърифатпарвар бўлганлигидан унинг сартарошхонаси ва кўпинча уйида ўз даврининг етук зиёлилари тез-тез тўпланишиб, адабий суҳбатлар ўтказишиб турганлар. Бу каби ҳодисалар ёш ва зийрак Авазни бефарқ қолдирмаган. Ёшликдан бошлаб унда шеъриятга катта ҳавас уйғониб, Алишер Навоий, Бобур, Фузулий, Саъдий, Ҳофиз Шерозий, Жомий ва Бедилларнинг ижодини, айниқса катта қизиқиш ва қунт билан ўрганган. Натижада, мадрасада ўқиб юрган кезларида у Шарқ адабиётини яхшигина эгаллаган ва 18 ёшларидаёқ Хоразм воҳасида иқтидорли шоир сифатида танилган эди. Унинг ижоди ҳам бошқа ўзбек классиклари сингари ишқий мавзудаги ғазаллар ёзишдан бошланган ва охир-оқибатда у поэтик ижоднинг ўн икки жанрида самарали қалам тебратиб, йигирма минг мисрадан ортиқ бадиият дурдоналарини қолдирган. Айниқса, Авазнинг ғазал, соқийнома, рубоийларида мазмун ва шаклнинг бир-бирига уйғунлиги, поэтик ифодаларнинг ниҳоятда санъаткорона қўлланиши билан алоҳида ажратиб туради.

Аваз Ўтар ўғлининг ҳайратомуз талантини кўрган илм-фан соҳиблари унга катта ҳомийлик қилганлар. Ҳатто унинг ёрқин таланти, ўзига хос бадиий овозга эгалигини эшитган Хоразм хони Муҳаммад Раҳимхон (Феруз) шоирни саройга чақириб, ундан ўз манфаати учун фойдаланмоқчи бўлади. Авазнинг хон саройидаги «хизмат»лари узоққа бормайди. У халқнинг оғир аҳволини, феодализм жамиятининг ўта қашшоқлигини, унда фақатгина бир гуруҳ шахсларнинг фароғатда яшаётганликларини кўради, уларга қарши лаънат тошларини ўз ижоди орқали ота бошлайди. Бундан ғазабланган хон уни қатл этишга фармон беради. Аммо халқнинг катта кўтарилишидан қўрқиб, ўз фармонини 200 дарра билан алмаштиришга мажбур бўлади. Мазкур буйруқ амалга оширилади ва бечора шоир шундан кейин яна кўплаб жисмоний қийноқларга солинади. Бироқ буларнинг барчаси шоирнинг шуурли овозини ўчира олмайди. 1910 йиллардан сўнг унинг ижодида алоҳида давр бошланади. Энди у халқнинг оғир ҳаётини яхши англаб, меҳнаткашларни бу даҳшатлар ва ҳақсизликлардан халос этиш йўлларини излайди. Шулардан бири сифатида халқларни бирлашишга чақиради ва бу фикри 1917 йилларга келиб тўла шаклланади. Шу йилларда яратилган Авазнинг «миллат» радифли ғазали бунинг ёрқин далилидир:

Тараққий айламак лозим
жаҳон аҳли бўлуб бир тан,
Билурга борча илм ила
ҳунарни яшасун миллат.

Шоир ўзбек халқининг бошқа халқлар маданияти, илму ҳунарларидан ўрганиб «комкор» (бахтли, қудратли), «комрон» (ўз мақсадига эришган) бўлишликка чақиради:

Бу янглиғ олам аҳлидин
кейин қолмай юриш айла,
Аваз, бўлғай уёниб
комкору комрон миллат.

Аваз Ўтар ўғлининг маърифатпарварлик ғоялари яна унинг «Тил», «Мактаб» ва бошқа бир қанча ғазалларида ўз аксини топган. Шоирнинг фикрича, замона ҳақсизликларини ўқиш ва ўрганиш воситасида даф қилиш мумкин:

Очинглар, миллати вайронани обод этгуси мактаб,
Ўқусин ёшларимиз, кўнглини шод этгуси мактаб.

Мактабнинг ижтимоий, сиёсий ва маърифий томонларини атрофлича шарҳлаб, ҳатто шоирнинг ўзи ҳам мактаб очишга отланади:

Аваз, ҳимматни қил олий
очарға энди мактабким,
Балои жаҳлу нодонликни
барбод этгуси мактаб.

Шоир ғазаллари кўпчилигининг ёзилган саналари маълум эмас. Лекин уларнинг мазмунига кўра, тахминан бўлсада, санасини белгилаш мумкин. Шундай ғазалларидан бирининг мазмунига кўра у 1914—1918 йиллар ўртасида, эҳтимол 1917 йилда ёзилган бўлиши мумкин. Чунки унинг Муҳаммад Раҳимхон сонийдан кейинги Хоразм хони Исфандиёрхонни лаънатлаган асарлари учун 1919 йилда иккинчи марта хон томонидан яна 150 дарра уришга буйруқ берилган эди. Мазкур ғазалнинг матлаъси:

Эйки, мунча зулм ила
миллатни айларсан хароб,
«Лоюҳиббуз золимин!» деб
тангри қилғонда хитоб.

Аваз Ўтар хонни мазлум халқни азобламасликка чақириб, қилган ушбу жабру зулмлари учун «оқибат бир кун», албатта, унинг жавоби борлигини айтади:

Мунчаким зулм айлагунг
бордир мукофоти замон,
Оқибат бир кун анга
масъул бўлуб бергунг жавоб.

Шу ғазалнинг мақтаъсида шоирнинг хулосаси, албатта «ҳуррият куни» бўлишлиги ишонч билан ифодаланган:

Бор умидим, тездин
бўлғуси ҳуррият куни,
Эй Аваз, қолмас булут
остида доим офтоб.

Ҳа, шоир орзуси тезда амалга ошиб, «булут остидаги офтоб» доимий равшанликка чиқди. Аммо минг афсуски, Исфандиёрхон томонидан дарралантирилган шоир аста-секин соғлигини йўқотиб. 35 ёшида, 1919 йил — Хоразм Халқ Республикаси тантанасидан бир неча ой илгари оламдан кўз юмади.

У ёзиб қолдирган ижод дурдоналари Аваз Ўтарнинг номини абадийликка айлантирганки, ҳар бир асари шоирнинг аҳволи, руҳияти, даврнинг вазияти, унга ватанпарвар, жасур, маърифатчи шоирнинг жавоби сифатида асрлар оша сақланаверади.

Аваз Ўтар ўзбек классик адабиётидаги юксак бадиий традицияларни яхши ўзлаштириб, уларни янада сайқаллаштирди. Булар, айниқса унинг поэтик санъатлардан ўз асарларида моҳирона фойдаланганида яққол кўринади. Хусусан, тазод ёки қарщилантириш лафзий санъати бошқа санъатлар сингари асарнинг бадиий—эмоционаллигини таъминлашдан ташқари қаламкашнинг эстетик қараши, замонасидаги ижтимоий-сиёсий воқеа-ҳодисаларга муносабатини белгилашда асосий материал беради.

Ҳақиқий халқ фарзанди бўлган Аваз Ўтар ўз шахси ва ижодининг қадрига етадиган замон келишига амин эди. Шунинг учун ҳам у ишонч билан:

Хуш ўл кўнглум, келар
бир кун бахт боғидаги
раъно,
Кўкаргай мавж уриб,
қирларда лола бўлғуси
пайдо.
Мани ёд этгай авлодим,
мозоримни ўраб гулдин,
Ишончим шундадир
бўлғай мазорим бир
зиёратгоҳ,
Қабиҳ онларда эркни
куйладим, дўстлар,
биродарлар,
Эзилган элга бўлғай бу
замон иқбол ёруғ боргоҳ.

Дарҳақиқат, Аваз Ўтарнинг эзгу орзулари Совет ҳокимияти йилларида рўёбга чиқди. Шоирнинг ҳаёти ва ижодини ўрганишда, унинг асарларини нашр қилиш ва илмий жиҳатдан тадқиқотлар олиб боришда анчагина ишлар амалга оширилди. Хулоса қилиб айтганда, Аваз Ўтар ўғлининг номи ва асарларини халқимиз муносиб эъзозлаб келмоқда.

Б. БАФОЕВ,
филология фанлари кандидати, А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институти катта илмий ходими.

АВАЗ ЎТАР ТАВАЛЛУДИНИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА

● СПОРТ ● СПОРТ

ДЎСТЛИК МУСОБАҚАЛАРИДА

● МОСКВАДА ўтаётган Дўстлик мусобақалари кескин спорт курашларига, рекордларга бой бўлмоқда. Бунда республикамиз вакиллари ҳам иштирок этишяпти. Тошкентлик динамочи Сергей Заболотнов 200 метрга чалқанча усулда сузишда жаҳон рекордини ўрнатганлигини хабар қилган эдик. Умуман, сузувчиларнинг чиқишлари мухлисларни мамнун этмоқда. 21 августга қадар бўлган мусобақаларда қатнашчилар жаҳоннинг 2 та рекордини янгилашди. Европанинг битта ва 9 та миллий рекордларни ўрнатишди. Тошкентлик Лариса Белоконь 200 метрга брасс усулида сузишда биринчи фахрли ўринни эгаллади.

● ТОШКЕНТЛИК енгил атлетикачи Сергей Усов 110 метрга тўсиқлар оша югуришда мамлакатда ўн иккинчи ўринни эгаллаб турган эди. Дўстлик мусобақаларида у жиддий синовдан ўтиб, халқаро даражадаги натижа — 13,75 секунд вақт билан фахрли тўртинчи ўринни олди.

Бокс мусобақалари Гаванада ўтказилмоқда. Совет спортчиларидан К. Абдураҳмонов, Ю. Александров, В. Яновский ҳамда тошкентлик В. Шин финалга чиқишди. Боксчимиз ярим финалда Корея Халқ Демократик Республикаси вакили Лю Гол Хенни барвақт тўла устунлик билан енгди.

Ватерполчиларимиз ҳам галдаги ғалабани қўлга киритдилар. Улар Болгария командасини 18:8 ҳисобида мағлубиятга учратишди.

Редактор ўринбосари
Р. УМАРОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ф. Хўжаев номли 1-пойабзал фабрикаси қошидаги

143-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1984—85 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти қуйидаги ихтисослар бўйича малакали мутахассислар тайёрлайди: пойабзал қисмларини бичувчи, заготовка тикувчи, пойабзал тикувчи, тайёр маҳсулотни қабул қилувчи контролёрлар, слесарь-ремонтчи, электромонтёр, конструктор-модельер, модали пойабзал тикувчи.

Билим юртига қабул қилинган 8—10 синфни тамомлаган ўқувчиларга ҳамма ҳунарлар бўйича ўқиш муддати 6 ой ва улар 70 сўм стипендия билан таъминланадилар. Практикада ишлаган иш ҳақининг 50 процентини оладилар.

Билим юртини битирганлар 1-пойабзал фабрикасида ишлайдилар.

Билим юрти қошида ўқувчиларнинг маданий ҳордиқ чиқариши учун пойабзалчилар маданият саройи ва ундаги туристик ва спорт, ҳаваскорлик тўгараклари мунтазам ишлаб турибди.

Билим юртида ишчи ёшлар мактаби, бепул бичиш-тикиш курси бор. Битирганларга гувоҳнома берилади.

Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.

Билим юртини яхши битирган ўқувчиларга техникум ва институтларга йўлланма берилади.

Ўқишга киришни хоҳловчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим қилишлари лозим: директор номига ариза, маълумоти ҳақидаги ҳужжат, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, турар жойидан ва саломатлиги ҳақида справка, 3х4 см. ҳажмдаги 6 дона фотосурат.

Ҳужжатлар ҳар куни (якшанбадан ташқари) **қабул қилинади.**

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳар, Б. Хмельницкий кўчаси, 6-уй (3, 2, 6, 14-троллейбусларнинг «Пойабзал фабрикаси» бекати). Телефонлар: 53-99-91, 53-99-04.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети «Ўзэлектромонтаж» махсус тресги базасидаги

11-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1984-85 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти қуйидаги ихтисослар бўйича юқори малакали мутахассислар тайёрлайди: ёритиш бўйича электр монтажчи, ёритиш тармоқлари бўйича электр монтажчи, кучланиш тармоқлари ва электр қурилмалари бўйича электр монтажчи, электрослесарь, электр-газ пайвандловчи, иккиламчи тармоқлар бўйича электр монтажчи, лифтларни монтаж қилиш бўйича слесарь-монтажчи (Ватанимиз ва чет эллар қурилмалари), **контроль-ўлчов асбоблари ва автоматика ремонти бўйича слесарь, киномеханик** (фильмларни текшириш ишини бажара олиш қобилиятини эгаллаш (а...лан), **радиотелевизион аппаратураларига хизмат кўрсатиш ва уларни ремонт қилиш бўйича радиомеханик, электрон ҳисоблаш машиналарининг операторлари.**

Ўқиш муддати—2, 3 йил.

Ўқиш вақти меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

8—10 синф ҳажмида маълумотли 14 ёшдан **катта бўлган йигит-қизлар қабул қилинади.**

Ўқишга 8 синф ҳажмида маълумот билан қабул қилинганлар 3 йил ўқийдилар ва тўла маълумот ҳамда ихтисоси тўғрисида диплом оладилар. Ўқувчилар уч маҳал иссиқ овқат ва кийим-бош билан таъминланадилар. 10 синф ҳажмида маълумотга эга бўлган ўқувчилар ойига 30 сўмдан 76 сўмгача миқдорда стипендия оладилар. Ишлаб чиқариш практикасини ўташ даврида электромонтажчилар, электр газ пайвандловчилар группаларининг ўқувчилари иш ҳақининг 50 процентини оладилар ва уларга ётоқхона берилади, бошқа группаларнинг ўқувчилари иш ҳақининг 33 процентини оладилар.

Совет Армияси сафларидан запасга бўшатилган ва электр монтажчи мутахассисликлари бўйича ўқишга кирган йигитлар учун ўқиш муддати бир мунча қисқартирилган: 10 синф ҳажмида маълумотлилар учун 7,5 ой, 8 синф ҳажмида маълумотлилар учун 10,5 ойгача.

Машғулотлар группаларнинг комплектланишига қараб бошланади.

Билим юрти битирувчилари техникумлар ва олий ўқув юртларига киришда имтиёзлардан фойдаланадилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан тугатганлар корхоналарда мажбурий иш муддатини ўтамаган ҳолда ўрта ва олий ўқув юртларига ўқишни давом эттириш учун юбориладилар.

Билим юрти яхши спорт базасига эга, 14 спорт секцияси ишлаб турибди. Техника ижодкорлиги, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари мавжуд.

Аризалар 9.00 дан 16.00 гача қабул қилинади.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш лозим: директор номига ариза, таржимаи ҳоли, характеристика, маълумоти тўғрисида гувоҳнома, медицина справкаси, турар жойидан справка, ота-онасининг иш жойидан справка, 4 дона фотосурат (3х4 см.), туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (паспорт), ҳарбий рўйхатдан ўтганлиги тўғрисида гувоҳнома (ҳарбий билет) шахсан кўрсатилади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳар, Фрунзе райони, Ивановолик тўқувчилар кўчаси, 8-уй (2, 3, 33, 34, 40, 45, 57, 70, 79-автобуслар; 4, 7, 9, 11, 24, 28-трамвайлар; 2, 6, 13, 16-троллейбусларнинг «Тўқимачилик комбинати» бекати).

ТВ

БУГУН

МТ-1. 9.00 — «Время». 9.40 — «Мультфильм. 10.20 — Концерт. 10.50 — Телефильм. 11.05 — «Жак Оффенбах». Телевизион бадиий фильм, 3-серия. 12.20 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Телефильмлар. 16.00 — Рус тили. 16.35— Илмий-оммабоп фильм. 16.45 — «Подмосковье қишлоқларининг бугуни ва эртанги куни». 17.15 — Спорт гимнастикаси. 17.55— Концерт. 18.20— Муаммолар, изланишлар, ечимлар. 19.05— Дунё воқеалари. 19.20 — Халқаро Дўстлик мусобақаларида. 20.40— Киноконцерт. 21.30— «Время». 22.00— Халқаро Дўстлик мусобақаларида. 22.40— Мусобақалар кундалиги. 22.55 — «Сопот—84» эстрада қўшиқлари халқаро фестивали. 23.55 — Дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.30 —Бадиий фильм. 10.55 — Концерт. 11.55 — Инглиз тили. 12.25 — Телеспектакль. 12.55 — «Нима? Қаерда? Қачон?». 14.00 — Халқаро Дўстлик мусобақаларида. 16.00 — Концерт. 16.25 — 18.30 — Янгиликлар. 18.45— И. Брамс. 4-симфония. 19.30 — Саёҳатчилар клуби. 20.30 — «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар»! 20.45— Дўстларимиз чеҳраси. 21.30 — «Время». 22.00 — Телевизион бадиий фильм премьераси. 23.25 — Халқаро Дўстлик мусобақаларида.

ЎзТВ-I. 10.00 — «Ахборот». 10.20 — Фильм-концерт. 10.50 —«Мўъжизалар оламига саёҳат». 11.35 — «Садқаи сар». Бадиий фильм. 13.00 ва 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Болалар учун фильм. 18.30 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.00 — «Ҳуқуқ тартиботни мустаҳкамлаш — умумхалқ иши» (рус). 19.30 —«Ахборот» (рус.). 19.45 — «Олам дарди адиб қалбида». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Время». 22.00 — Дунё воқеалари. 22.30 — Театр билан учрашув. 23.35 — Янгиликлар.

ЎзТВ-II. 9.00 — 16.30 — МТ-II. 18.30 — Бадиий фильм. 20.00 — Тошкент янгиликлари. 20.20 — Кинопрограмма. 21.30 — МТ-II.

Р. 20040. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. В. 1768. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12